

د کتاب پېژندنە

كتاب :: توضیح سنت فی رد البدعت

ليکوال :: مولوی محمد اصف صمیم

كمپيوز :: گلام خان يحي خيل

دپلارنيكه په قدم مه ځه حقیقت پسې ځه = هغه دودپیرده چې حکمونه دقران ماتوې

د مؤلف لنده پیژندنه

د مؤلف نوم مولوی محمداصف (صمیم) دنباغلې مولوی محمدنادرزوی

اودشهید ملا عبدالسلام لمسى چې په خته سليمان خیل اوپکتیکاد ولايت دیحی خيلودولسوالي اوسيدونکي ده نومورې تقریباً ۱۳۵۴ کال ددى اتل اولس په يوه دینداره کورنۍ کي سترګي پرانستلي داچه په يوه علمي کورنۍ پوري يې تراودرلود خپل لمړنې ديني تعليمات يې دهیواد په داخل کې ترسره کړل اوعدالي تحصیلات تو تکمیل لپاره له هیوادڅخه دباندي ګاونډلپاکستان ته سفر و کړد هغه هیوادپه مختلفو بشارونوکي يې ددنې علومو په زدکړه کې نه ستړی کیدونکي هلى ځلی وکړي چې دزدکړي ورستي بهيرې دکراچې بشاري په جامعه فاروقیه کې بشپړاو د فراغت ممتاز سندې ترلاسه کړ چې د نومورې دعالی ذهنیت بشکارندوی ده د فراغت نه ورسته وطن ته راستون شو اوپه خپلودینې وجیبو او خدماتو يې پیل وکړ او د تدریس مقدسی دندی ته يې مخه کړه چې د سیمې په مشهوره دینی مدرسه ضياء المدارس کې د مدرس په توګه وګمارل شو خونمورې په دی اکتفاونکړه بلکې دزياتو مصروفیاتو سره سره يې د تصنیف اوتألیف په ډګرکې يې هم په پوره میرانه اوهمت سره کاروکړ چې يوشمير تالیفات لکه ترنظراندی تالیف توضیح سنت فی رد البدعت او رسالہ القول السليم فی التکفیرالمسلمین ولیکل اوچاپ ته يې اماده کړل همدارنګه دمجمع العقاید په نامه يو بل تصنیف چې د بشپړولوپه درشل کې ده دمولوی صاحب (صمیم) دبې لوٹه خدماتو بیلګه ده بناګلې صمیم برسيره پردي چې بشه محرراو دپام و پمررهم ده دېښتو ادب څلانده ستوري هم ګنل کېږي لکه چې د نومورې داشعارو يوه مجموعه هم په راتلونکي کي دلوی خداي (ج) په مرسته چاپیدونکي ده دیحی خيلودلیسي مدیر فيض الله (نيازمل)

سریزه

دلوي ببنونکي خدای ﷺ ثـاوصفت ده چې ماته يې په ليکلوددي خو سوطوروتوفيق راکړ ورسته دټول مسلمانوونونه خواهیش ده چې دغه رساله له اوله تراخیره په ډيرغوروګوري اودعمل جامه ورواغوندي په دی رساله کې دپښتو رواجونه وغیره په ډيره ساده پښتوژبه سره جمع شويدي هره مسئله دډير تحقیق اومطالعې نه ورسته ليکله شويده اگرکه دڅل کم علمي اوکمزوري په وجه يې پوره تضمین نشم کولاي خوالبته څل ممکن غور اوکونښن مې ندي سېمولي او د محترموعلمأو وامشق استاذانو ترنظر لاندی راغلي چې دھينو محترموعلمأو تقریظونه هم پري موجوددي اوبيا هم د محترمومشق واستاذانو علمأو دنيکواو مخلسانه هداياتواو لارښوونو په هيله يم چونکي دغه رساله دوه کله مخته ترتیب شوي وه خود

بدمرغه داقتاصادد کمزوري او خه مصروفیاتو له کبله چاپ ته پیښ نـشوـه خـوـلـوـيـ اوـمـهـرـبـانـ خـدـاـيـ ﷺ پـهـ فـضـلـ سـرهـ هـغـهـ وـختـ رـاوـرـسـيـدـوـچـيـ دـغـهـ تـحـفـهـ سـتـاسـوـحـضـورـتـهـ وـړـانـدـيـ کـيـدونـکـيـ دـهـ اـيـزـدـمـتـعـالـ ﷺ دـيـ زـمـادـغـهـ سـعـيـهـ قـبـولـهـ کـړـيـ اوـ هـمـدـغـهـ مـهـرـبـانـ خـدـاـيـ ﷺ دـيـ دـمـسـلـمـانـاـنـوـدـگـهـيـ وـړـوـګـرـزوـيـ

واسلام

محمداصف (صميم)

د علماؤو تقریظونه

حضرت مفتی رحمت الله غزنوی تقریظ

بسم الله الرحمن الرحيم

حامدا ومصلیا

دغه رساله دیره مفیده او د حنیفه و د مسلک سره بلکل موافق او زه یی تائید کوم

العبد الاواه رحمت الله الغزنوي

حضرت مولوی صاحب حمید الله فائز تقریظ

الحمد لله المنفرد بوضع الشرائع والاحكام المستبد برفع معالم الحلال

والحرام والصلوة والسلام على افضل الرسول الكرام وعلى الله واصحابه

الغرالکرام اما بعد فقد اطلعت على هذه الرساله الفقهيه العديمه الا شبه والنظائر في مذهب الحنفيه
فوجدتها مموافقة للمعقول والمنقول قد احتجت

على اقوال ائمه المذاهب الفحول فللها در مؤلفها ما اغرس علمه وما اذكى

فهمه حيث لم يسبقها اليها سابق ولم يلحقه بها لاحق لقد انقض بها من كان في

بحر الجهالة وفي عمى الضلاله واتي فيها بمانبه به راقد الهمة مستجمعة

لتحقيقات اولى الا لباب الذين نصبو انفسهم لنفع العباد واسحروا

اجفانهم حتى ظفروا بالسداد

مولوی حمید الله (فائز) عفه الله عنه

حضرت مولامحمد نذير (الخروتی) تقریظ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي اكمل لنا الدين واتم علينا النعمة ورضي لنا الاسلام دينا

والصلة والسلام على عبده ورسوله الداعي الى طاعة رب المحددون

الغلو والبدع والمعاضى صلى الله عليه وعلى الله وصحبه ومن صار على
نهجه واتبع هداه الى يوم الدين اما بعد فقد اطلعت هذه الرساله الشريفة
فوجدت هام وافقه لكتب السلف والخلف من الانحاف ومشتملة على ما عليه اهل الحق والحق احق
بالاتباع وان كره المخالفون واكثر مانقله
المؤلف اقوال الفقهاء الاعلام المعروفين بالتحقيق والانصاف فلعمري
قد بذل المؤلف جده في جميع الاقاويل وسعى منتهى سعيه في رد البدع
والمحدثات فهي لائقه بان يجعل مقبولة ودعوت لمؤلفها بحسنة الدنيا
والاخيرة آمين العبد الضعيف محمد نذير (الخروني) كان الله له

د سنت او بدعت تحقیق

دسنٽ وبدعت تعریف

سنت طریقی ته وای اوپه عقاید و اعمال و اخلاق و اعمال معاملات و اعاداتو کې چې کومه طریقه نبې علیه سلام اختیار کړي وي هنګه ته سنت واي

سنت اویا طریقہ دی اصحابوهم په حکم دې سنت نبوی کي ده حکم ده چې خودنې عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمایي :
 (علیکم بستنی و سنت الخفافی الشیدین من بعدی) کوم چې عمل او قول دی تابعینو ده چې
 دا صاحبو شاگردان دی او د تبع تابعینو چې دا صاحب ابودشاگردانو شاگردان دی ددوی عمل او قول
 هم حق دی بدععت نه ورنه ويل کيژي

ئىكە چى دەھۇي پە خىرت اوپىنە والى ھم نبى علە سلام قول كرى لە چى فرمائىي:-

(اکراموااصحابی فانهم خیارکم ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم ثم
يظهرالـکذب) مشکواة شـریف ص ٥٥٤ عزت کوی تاسودی اصحابوکه داغوره دی
ستاسودی بیاهغه خلگ غوره دی چې دوی ته نیـبردې وي (تابعین) اوبياهغه کسان
چې تابعینوته نېردې دی يعني تبع تابعین بیاوروسـته به ظاهرشی دروغ

داشودست تعریف اوله دی نه دی بدمعت تعریف هم معلوم شو چې هغه داچه : کوم شي دصحابه کرامواوتابعینو اوتبع تابعینو په زمانه کې مو جودنه وي اوهغه ددين یو عمل وبلل شي او دثواب په نیت ترسره شي هغه بدمعت ۵۵.

بدمعه یوه بله معنی

په لاندې دول ده بدمعه په لغت کي احدث فی الدين ته ويل کيژي يعني یونوی شي په دين کې پیداکول اوپه شريعت کي پیداکول دهغه شي دی چې نه دنبی عليه سلام په زمانه کې وي اونه دصحابه وواونه دتابعینو اونه دتبع تابعینو چې نه صراحة اونه کنایه اونه له کوم یوونه مستنبط وي اوهغه دی ثواب کاروبلل شي او عملی شي او يادثواب په نیت پریښو دل شي او صحابه کراما و دضرورت با وجودنوي کړي نو په دغه تعریف کي خـوـقـيـدـوـنـهـ شـتـهـ پـهـ اـوـلـ قـيـدـسـرـهـ هـغـهـ اـمـورـهـ بـدـعـةـ وـوـتـلـ کـوـمـ چـېـ پـهـ قـرـونـوـيـعـنـيـ پـهـ زـمانـوـدـرـيـوـكـیـ مـوـجـوـدـوـیـ اوـيـامـسـتـنـبـطـ وـیـ لـکـهـ مـسـائـلـ فـقـیـهـ اوـکـلـامـیـهـ پـهـ دـوـهـمـ قـیدـهـغـهـ اـمـوـرـلـهـ بـدـعـةـ وـوـتـلـ چـېـ دـثـوـابـ پـهـ نـیـتـ نـشـیـ تـرـسـرـهـ لـکـهـ دـیـ خـوـرـاـکـ خـبـنـاـکـ پـهـ شـیـانـوـکـیـ پـراـخـیـ کـوـلـ کـوـمـ چـېـ دـاـسـېـ رـنـگـینـهـ خـوـرـاـکـونـهـ پـهـ قـرـونـوـدـرـيـوـكـیـ مـوـجـوـدـوـیـ وـوـ هـمـدارـنـگـهـ دـیـ مـوـتـرـونـوـ،ـ الـوـتـکـونـهـ کـارـ اـخـیـسـتـلـ دـاـبـدـعـةـ نـدـهـ اـوـلـهـ درـیـمـ قـیدـنـهـ هـغـهـ شـیـانـ وـوـتـلـ کـوـمـ چـېـ دـیـ صـحـابـهـ کـرـامـوـهـغـوـ تـهـ ضـرـورـتـ نـهـ وـوـاـوـدـدـیـ وـرـوـسـتـهـ خـلـگـوـ وـرـتـهـ ضـرـورـتـ پـیـداـشـوـلـکـهـ مـدـرـسـېـ جـوـپـوـلـ اوـخـانـقاـوـیـ دـاـهـمـ بـدـعـةـ نـدـهـ .ـ درـسـ مشـکـوـةـ بـابـ الـاعـصـامـ صـ ۱۰۵ـ

علامه سعدالدین تفتازانی په شرح مقاصد کې ليکې

ان البدعة المذمومة هو المحدث في الدين من غير أن يكون في عهد الصحابة والتابعين ولا دليل عليه الدليل الشرعي في ج ٢٧١ بدمعت هغه بدمعت ده چې په دين کي نوي پیداشې بې له دينه چې نه په زمانه دصحابه وو کې وي اونه دتابعینو اونه په هغه باندي کوم دليل شريعي موجودوي سوال : اي ايوشی دثواب په نیت پریښو دل چې په زمانودريوکي نه وي پریښو دل شوي داهم بدمعه ده ؟ خواب: هـوـدـاـبـدـعـةـ دـهـ لـکـهـ مـلـاعـلـیـ قـارـیـ (ـرـحـ)ـليـکـېـ

(والمتابعة كما يكون في الفعل يكون في الترك ايضاً) مـرـقـاتـ جـ ٤١ـ يـعـنـيـ مـتـابـعـتـ لـکـهـ خـنـگـهـ چـېـ پـهـ کـوـلـوـکـیـ وـیـ هـمـدارـنـگـهـ پـهـ پـرـیـشـوـدـلـوـکـېـ هـمـ وـېـ

د بدعـت اقـ سـام

بدعه ده دو قسمه ده يوبعدت عملی اوبل بدعه عقیدوي بدعه عملی دитеه واي چې په عقیده کې څه نوي خو عمل دثواب په نيت داسې اختيار کړل شې چې د سلفوصالحینونه منقول نه وي اعتقادی دитеه واي چې يو سپې داسې عقاید اونظریات ولري چې هـ گه دنبی ﷺ اواصحاب اوتابعینو خلاف وي.

حافظاً بن رجب (رض) په دی هکله داسی لیکی:

و سواء في ذالك الاعتقادات او الاعمال او لاقوال الظاهرة والباطنة واما ما واقع في كلام السلف من استحسان بعض البدع فانما ذالك في البدع اللغوية لا الشريعة جامع العلوم والحكم ص ١٩٣ برابر خبره ده که دغه ایجاد کرده شی اعتقادات وی یا اعمال وی اویا اقوال وی ظاهره وی اوکه باطننه وی کوم چی په خبر و دسلفوکې بعض بدعاته وته سن و ول شوی دی ه غه نه مراد بدعوت لغوی ده نه شرعی

دېدعت حسنه تحقیق:

سوال: بعضی بدعت پسند خلک چی هر بدعت کوی واي دابدعة حسنہ ۵ یعنی نہ بدعت او بدعه حسنہ رواده دحسنے اوسیه یعنی بدیدعت په هکله معلومات را کپری تر خود بدعت پسندہ خلگو غلط فہمی زائلہ شی

حُوَّاب : بدعت په دوه قسمه ده بدعت لغوی اوبدعت شرعی بدعت لغوی هغه نوی کارده کوم چې دی
نبي ﷺ نه بعد پیدا شوي وي هغه عام ده که عبادت وي اوکه عادت اوهم دغه لغوی بدعت په پنځه
قسمه ۵۵ :- واجب، مندوب، حرام، مکروه، مباح

شريعی بدعت هـ گـهـ دـ کـوـمـ چـیـ دـ قـرـونـوـ ۷ـلـاـثـهـ نـهـ بـعـدـ پـیدـاـشـوـیـ وـیـ اوـپـهـ دـیـ قـوـلـاـوـفـعـلـاـ صـرـاحـهـ اـوـاـشـارـهـ پـهـ یـوـهـ طـرـیـقـهـ هـمـ دـشـارـعـ لـخـواـجـازـتـ مـوـجـوـدـنـهـ وـیـ چـیـ دـیـتـهـ بـدـعـتـ ضـلـالـهـ وـایـ اوـپـهـ بـدـعـتـ سـیـئـهـ وـرـنـهـ تـعـبـیرـکـیـزـیـ

اعلما و په دی تصريح کړي لکه چې فرمایي ان البدعة علی قسمین بدعة لغوية وبذعة شرعية فالاول هو المحدث مطلقاً عادتً كانت او عبادتً وهى التي يقسمونها الى الاقسام الخمسة والثانى وهو ما زيد على ما شرع من حيث الطاعة بعد انقراض الازمنه الثلاثه بغیراذن من الشارع لا قولًا ولا فعلًا ولا صريحاً ولا اشارهً وهي المراد بالذمة المحكوم عليها بالضلاله ترويج الجنان ولجننه ص ١٦٠

حافظ ابن حجر (رح) په دی هکله داسی لیکی:

والتحقيق انهانکانت مماتندرج تحت مستحسن فى الشرع فهى حسنة وانکانت مماتندرج تحت مستقبحة والافهی المباح وقدينقسم الى الاحكام الخمسه فتح الباري ج ۴ ص ۳۵۶ تحقيق داده چې بذعت که چيرې لاندی ووتریونیک شرعی امرنو هغه حسنة بذعت ده او که لاندی ووتریوبد شرعی امر نوھغه بد بذعت ده او که داسې نه وونوبیا مباح ده او کله تقسمیږی پنځوقسموته اوديثه قریب ده علامه عینی رح عبارت دی په عمدة القاری کی ص ۳۵۶ ج ۵

د مستحسن فی الشرع او مستقبح فی الشرح تحقیق

حضرت امام شافعی (رح) لیکی

البدعة بدعان ببدعة خالفت كتاباً او سنته او جماعة او اثرعن بع ض اصحاب رسول ﷺ
فهذه بدعة ضلالة وبدعة لم تخالف شيء من ذلك فهذه قد تكون حسنة لقول عمر(رض) نعمة
البدعة هذه) بذعت په دوه قسمه ۵۵ یوهغه بذعت ده چی مخالف وي له کتاب او سنت او اجماع اوله
اثر بعضی اصحاببودی رسول نوادابذعت ضلاله گمره يعني بذبدعت ده او یوهغه بذعت ده چی له مختنیو
شیانوله یو سره هم مخالف نه وي نوادابذعت حسنے ده له جهته دقول دعمر(رض) نیک بذعت ده دغه.

مخالفت لکه خنگه چی په قول کی وي همدارنگه په فعل کی هم وي کوم کارچی نبی ﷺ نوي کپری
او خیرالقرون هم ترک کپری وي اوله خیرالقرون نه وروسته خوک دثواب په نیت کوی هغه یقیناً بدعة
ضلالة ده چکه چی هغه دی کتاب او سنته او اجماع او قیاس صحی مخالف ده او که کوم بدعة دیو دلیل لاندی
داخل وي هغه صحی ده چی کله ثواب هم پری ورکیزی او کله صرف مباح وي د پورتنی تشریح نه
معلومه شوه چی بدعة حسنے دیته وا یی چی کوم دینی شرعی کارچی دنبی ﷺ نه وروسته موجود شوی
وي او تریودی خلورو دلائلونه چی کتاب سنت اجماع او قیاس ده لاندی وي نوادابذعت حسنے ده او په بل
عبارت بدعة لغوية ده کوم چی بذنده

غیر مزموم ده او کوم شی چی نبی ﷺ نوي کپری او صاحبه یی کراموهم نوي کپری همدارنگه تابعیناً و اتباع
تابعینونوی کپری او خوک یی دثواب په نیت ترسره کپری دابذعة قبیحه او سیئه ده په بل تعبیر بذعت
شرعیه ۵۵.

چی په هروخت کپ مذموم (بد) ده اونا جائزده او سره له دې چی په او سنى زمانه کي که يو
غیر مجتهدي و عمل کوي او بذعت حسنے یی بولی دا

هیچکله قابل اعتبارنده کوم چی په دې خبره دفقها و و تصریحات موجود دی لکه چی لیکی
در نصاب الفقه می ارنده رانچه بذعت حسنے مجتهد ان قرارداده اندھمان صحح است
واگرکسی در این زمانه چیزی بذعت حسنے قرارداده خلاف است زیرا که در مصطفی
می گوید که کل بذعت ضلاله فی زماننا فتاوی جامع الروایات والجنہ ص ۶۰

په نصاب الفقه کي دي چې بدعت حسنې هغه ۵۵ چې مجتهدینوورته بدعت حسنې ويلى وي که کوم شخص په اوسمى زمانه کي يوشۍ بدعت حسنې بولې نودادحق خلاف ۵۵ چکه چې په مصطفی نامي كتاب کي دي چې په دي زمانه کي هر بدعت گمرهه ۵۵

اوهمدارنگه علامه شامی (رح) لیکی لاعبرة بقول **غیرالفقهاءالذین هم المجهیدین** ج ۱ ص ۳۴۴ یعنی دی
فقهاءونه ماسوئه دبل چاخبره چی مجتهیدین نه وی قبوله نده **مجدالف ثانی** دبدعت حسنہ په
 تقسیم باندی ردکوی اوفرمایی چیزکه مردور باشد حسن از کجا پیدا کند- یوشی چې ردشی هغه به حسن دکوم
خای نه پیدا کړي مکتوبات ص ۷۲ حصه سوم

له دې مکمل تفصیل نه معلومه شوه چې اوسنې زمانه کې که خوک داسې عمل کوي چې صحابه
کراما وتابعینونوی کړي او بدعت حسنې بې بو لې دابلکل غلط ده چې په خیرالقرون کې
اثراو اصل موجودنې وی هغه ټول بدعت سیئه ده اوپه دی کتاب کې چې خومره مسائل
بيانېږي اوبدع کوم یو فعل او عمل ته ويل کېږي هغه ټول بدعت سیئه اوبدع شرعیه دی چې
په هروخت کې مذموم دی

د بدعه د حرمت او مذمت دلائل

الله تعالى ﷺ فرمایی

قل انکنتم تحبون الله فاتبعوني يحببكم الله ويفرلكم ذنوبكم پ ۳ ال ع مران ۴ ع ورته ووايه اى پيغمبره چې که تاسو محبت کوي له الله ﷺ سره نوزماپی روى اواط اعات وکړي نوالله تعالى به ستاسو سره محبت وکړي اووبه بخښې گناهونه ستاسي

حضرت عبدالله ابن عباس (رض) روایت کوي

قال رسول الله صلی الله عیه وسلم ابی الله ان يقبل عمل صاحب بدعةٍ حتی یدع بدعنته ابن ماجہه ص ۶ چې رسول علیه سلام فرمایی چې الله تعالیٰ بدمعتی دعمل قبلولونه انکارکړي ترڅو چې هغه خپل بدعت پریزدی.

حضرت جابر (رض) نه مرفوع روایت ۵۵

من احدث فيها حدثاً أواوى محمدثاً فعليه لعنت الله والملائكته والناس اجمعين لايقبل منه صرف ولا عدل بخاری ص ۲۵۱ ج ۱ چې که چا په مدینه منوره کې بدعت پیداکړ او یابی کوم بدعتی ته خای ورکړ نسوی به په ده باندی لعنت دالله ﷺ اوملائکو وواودتولو خلکو نه به ده ګه نفلی عبادات قبول شی نه فرضی چې هرچیری وي البتہ په مدینه منوره کی به یې ګناه خه زیاته وي ځکه هغه دهدایت مرکزده

حضرت ابراهیم بن مسیره (رض) روایت کوي

قال رسول الله ﷺ من وقارصاحب بدعةٍ فقداعان على هدم لاسلام مشکوة ص ۳۱ چې رسول فرمایلی دی کوم شخص چې بدعتی تعظیم وکړي نوهغه داسلام په ړنگولو کې ده ګه مددو کړ. مطلب دا چې بدعتی ړنگونکی داسلام ده ولوکه دی خان ډيرلوی صوفی بولې اودده تعظیم کړل په ړنگولو داسلام کې کومک ده

حضرت انس بن مالک (رض) روایت کوي

قال رسول الله ﷺ ان الله حجب التوبة عن كل صاحب بدعة (رواہ طبرانی) چې نبی ﷺ فرمایلی چې الله تعالیٰ په هر بدعتی باندی دی توبی دروازه بنده کړي ده - اعاذ الله تعالیٰ منها

دي بدعت او اهل بدعت په هکله ډيرسخت وعيدونه راغلی کوم چې موب یوه نمونه ذکرکړه خوکه سره له دی بیاهم یوشخص په خود ساخته دلائلو چې پېچله هم پري یقین نه لري کوم یوبعدت موجودو دا به ډيرلوی جرأت وي الله تعالیٰ دی موب دداسې جرأت نه وساتی . آمين.

دامت دبزگانواواکابرینوله بدعت خخه نفرت

حضرت امام غزالی (ح) فرمایی

خوک چې بى له عذرە اتباع دسنت پېرىدى اوبدعت اختیاروی ماسواله کفرخفى یا حماقت جلى نه بل هیچ
وجه نشسته ♦ تبلغ دین ترجمە اربعین ص ۴۲

امام ربانی مجدالف ثانی (ح) لیکی

از حضرت حق سبحانه وتعالی تضرع وزرای التجاوافت قار وذل وانکساری دسردوچ هار مسائت
می نماید که هرچه در دین محدث شده است و مبتدع کشته که در زمان خیرالبشر و خلفاً راشیدین او
رانبود عليه اصوله و تسلیمات اگر چه ان چیز در روشنی مثل فلق صبح بوداین ضعیف راب
جمع که با او مستند اند گرفتاران عمل محدث نگر وا ئله و مفتون حسن ان مبتدع نکنا و بحرمه
سید امختار واله الابرار و علیهم الصلوٰة وسلام مکتوبات امام ربانی ص ۷۱۶

له الله تعالى نه په عجزاو زاري او ذلت سره په پته اوښکاره در خواست کوم چې په دين کي کوم شی نوي
پیدا شوي اوبدعت گرزيدلى چې دنبى ﷺ او خلافاً راشیدين و په زمانه کي نه وواگر که
هغه شی دصبح صاديق په شان روښانه هم وي . الله تعالى دی ددی ضعیف بندہ اودھغه
دم لگروله دی نوی بدعتی عمل نه و ساتی اوپری گرفتاري مکړي اوبدعت په ظاهر حسن يې
خطا مکړي په طفیل دی نبی سید امختار واله الابرار باندی

د بدعـت د وجود اسبـاب

سوال :- بـدعت چـی دـومره سـخت نـارواعـمل دـه اوـبـرـگـان دـامت حـینـی پـناـه غـوارـی نـوـولـی کـیـبرـی اوـخـنـگـه وجودـته رـائـی ايـادـابـدـعـتـان دـبـدـعـتـ دـبـدـیـ نـتـیـجـیـ نـه اوـمـذـمـتـ نـه دـارـیـبرـیـ ؟

حـواب :- بـدـعـت دـمـوجـودـلـوـدـرـیـ وـجـیـ دـیـ (۱) جـهـلـ دـهـ چـونـکـهـ بـدـعـتـ پـهـ ظـاهـرـهـ دـیرـ بـنـکـلـیـ اوـحـسـینـ بـنـکـارـیـ نـوـخـلـگـ دـهـغـهـ پـهـ ظـاهـرـیـ حـسـنـ خـطـاـشـیـ نـوـوـایـیـ چـیـ دـاخـوـدـیـرـ بـنـهـ کـارـدـهـ دـابـهـ ولـیـ نـاجـائزـ وـیـ اوـپـهـ دـیرـشـوقـ زـوـقـ سـرـهـ یـیـ تـرـسـرـهـ کـوـیـ اوـثـوـابـ یـیـ بـوـلـیـ دـوـهـمـ سـبـبـ یـیـ دـنـفـسـ خـواـهـیـشـاـتـوـتـابـعـدـارـیـ دـهـ وـلـوـکـهـ وـرـتـهـ مـعـلـومـ هـمـ وـیـ خـوـدـخـپـلـ جـاهـ

اوـرـتـبـیـ دـلـوـرـوـالـیـ لـپـارـهـ یـیـ ضـرـورـتـرـسـرـهـ کـوـیـ اوـوـایـیـ دـاـبـدـعـتـ حـسـنـهـ دـهـ لـکـهـ چـیـ اللـهـ ﷺ فـرـمـایـیـ : وـزـینـ لـهـمـ الشـیـاطـینـ اـعـمـالـهـمـ ♦ بـنـائـیـسـتـهـ کـرـپـیـ دـیـ دـوـیـ تـهـ شـیـطـاـنـاـنـوـاعـمـالـ بـدـدـوـیـ درـیـمـ سـبـبـ بـیـ دـادـهـ چـیـ خـلـگـ دـخـپـلـ مـرـوـجـهـ بـدـعـتـ دـثـابـتـهـ وـلـوـدـپـارـهـ لـهـ دـاـسـیـ کـمـزـوـرـوـرـوـایـتـوـخـخـ کـارـاـخـلـیـ چـیـ پـهـ حـقـیـقـتـ کـیـ دـهـغـهـ هـیـثـ ثـبـوتـ نـهـ وـیـ لـهـذاـبـدـعـتـ وـجـوـدـمـوـمـیـ .

پـهـ ضـعـیـفـوـحـدـیـثـوـبـانـدـیـ عـمـلـ کـوـلـ

سوال :- بـعـضـیـ خـلـگـ یـوـعـمـلـ کـوـیـ اوـدـلـیـلـ یـیـ یـوـضـعـیـفـ حـدـیـثـ وـیـ واـیـ چـیـ پـهـ فـضـائـلـوـکـیـ پـهـ ضـعـیـفـوـحـدـیـثـوـعـمـلـ کـوـلـ صـحـیـحـ دـیـ دـاـخـلـبـرـهـ تـرـکـومـهـ حـدـدـهـ صـحـیـحـ ۵۵ـ ؟

حـواب :- بـعـضـیـ عـلـمـاـ پـهـ ضـعـیـفـ حـدـیـثـ عـمـلـ کـوـلـ مـطـلـقـاـجـائـزـنـهـ بـوـلـیـ لـکـهـ قـاضـیـ اـبـنـ الـعـربـیـ الـمـالـکـیـ (رـحـ) وـغـیرـهـ لـیـکـیـ لـاـيـعـمـلـ بـهـ مـطـلـقـاـ پـهـ ضـعـیـفـ حـدـیـثـ مـطـلـقـاـ عـمـلـ نـهـ کـیـبرـیـ نـهـ پـهـ فـضـائـلـوـنـهـ غـیرـفـضـائـلـوـکـیـ (الـقـوـلـ الـبـدـیـعـ صـ ۱۹۵ـ الـبـتـهـ جـمـهـوـرـعـلـمـاـپـهـ فـضـائـلـوـکـیـ پـهـ ضـغـیـفـ حـدـیـثـوـعـمـلـ جـائـزـبـولـیـ خـوـسـرـهـ دـیـوـخـوـشـرـطـوـنـوـلـکـهـ عـلـامـهـ شـامـیـ (رـحـ) لـیـکـیـ چـیـ پـهـ ضـعـیـفـ حـدـیـثـوـبـانـدـیـ دـعـمـلـ کـوـلـوـلـپـارـهـ درـیـ شـرـطـوـنـهـ دـیـ (۱) دـارـوـایـتـ بـهـ دـیـرـکـمـزـوـرـیـ نـهـ وـیـ یـعـنـیـ دـدـیـ کـوـمـ یـوـرـاوـیـ بـهـ دـرـوـغـ جـنـ اوـیـاـ پـهـ دـرـوـغـوـمـتـهـمـ نـهـ وـیـ (۲) دـاـچـهـ دـابـهـ دـشـرـعـتـ تـرـبـیـعـاـمـ اـصـلـ لـانـدـیـ وـیـ (۳) دـاـچـهـ پـهـ دـیـ کـوـمـ شـیـ ثـابـتـ ۵۵ـ هـغـهـ بـهـ سـنـتـ نـهـ بـلـ کـیـبرـیـ تـرـخـوـچـیـ دـدـیـ حـدـیـثـ مـصـدـاقـ نـهـ وـوـگـرـئـیـ (منـ کـذـبـ عـلـیـ مـتـعـمـدـاـفـلـیـتـبـوـءـ مـقـعـدـهـ مـنـ النـارـ) چـاـپـیـ وـتـرـپـلـ دـرـوـغـ پـهـ مـاـبـانـدـیـ هـغـهـ خـپـلـهـ ظـایـ پـهـ جـهـنـمـ کـیـ بـرـاـبـرـکـرـ (رـدـالـمـحـتـارـبـتـغـیرـمـاـجـ ۱ـصـ ۱۲۸ـ)

همـدارـنـگـهـ مـولـانـاعـبـدـالـحـیـ(رـحـ) لـیـکـیـ

واماالعمل بالضعف فى الفضائل فدعوى الاتفاق فيه باطله نعم هو مذهب الجمهور لكنه مشروط بان لا يكون الحدث ضعيفاً شد يداً فانكان كذلك لم يقبل فى الفضائل ايضاً الاثار المرفوعة فى الاخبارالموضوعه ص ٣١٠

په فضائلوکي په ضعيف حديثو عمل کول او دادعوه کول چى تول علمایي صحيح بولی باطل دی هودجمهوروعلماءومذهب ده خوبه دی شرط چى ډيرضعف به نه وي اوکه وو بياپه فضائلوکي هم قبول نده

دھواب خلاصه داده چى په فضائلوکي په ضعيفو حديثو عمل دجمـهـو ر علمـأـوـوـپـهـ نـيـزـصـحـيـحـ دـهـ خـوـسـرـهـ دـهـغـوـشـرـطـوـ چـىـ ذـكـرـشـوـخـوـدـدـغـوـ شـرـطـوـ دـنـهـ لـحـاظـ كـيـدـولـهـ اـمـلـهـ بـشـهـ خـبـرـهـ دـادـهـ چـېـ دـاعـمـلـ کـوـمـ چـىـ پـهـ ضـعـيـفـ حـدـيـثـ ثـابـتـ دـهـ فـرـضـ يـاـجـبـ نـدـهـ . لـهـذاـپـرـيـسـوـدـلـ يـيـ پـکـارـدـيـ نـورـدـثـوـابـ کـارـونـهـ ډـيـرـدـيـ چـىـ هـغـهـ پـهـ صـحـيـحـوـحـدـيـثـ ثـابـتـ وـيـ اوـثـبـوتـ يـيـ يـقـيـنـيـ وـيـ دـدـيـ پـرـئـائـيـ هـغـهـ اـخـتـيـارـوـلـ پـکـارـدـيـ.

د بَدْعَتْ دَمْذَمَتْ أَوْذَلَّتْ حَكْمَتْ

سوال :- بَدْعَتْ وَلِيْ دُومَرْه مِبْغُوشْ أَوْبَدَدْ حَكْمَتْ پَكْبَنْيَ خَهْ دَهْ ؟

خواب :- علمأووددى ديروجى بيان كېرى خودمىشت نمونه خروارىپه چول بە دلتە يوخۇ ذكركرو (1) دين اسلام تكميل پە قران ثابت ده لىكە چى الله تعالى ﷺ فرمایى (اليوم اكملت لكم دينكم) ترجمە نن ورخ تاسوته ماكامل كېدىن دى تاسونواوس كە خوک رائى او يوداسى عمل كوى چى هغە له نبى ﷺ نە صراحةً ثابت وي اونه اشارە اوپە دين كېنى يى داخلە وي نواددى معنى ده چى نعوذ بالله دحضرت نبى ﷺ دين ناقص او كاملا ندە او هم دامعنى وركوي چى دى شرعاًت پە كاروزە ترنىبى ﷺ او صحابە و واوتابعىنونە بىھ پوهىرم حالانكە داپە سلفوصالىحينواودى نبى ﷺ پە راولىشوى دين حملە ده (2) داچى بَدْعَتْ نه ماسواچى كومە بلە گناھ خوک كوى نوھغە گناھ بولى اوپرى پىيسمانى كوى او توبە هم خىنى كوى مگربَدَعَتْ داسى گناھ ده چى كونكى يى بلکل گناھ نه بولى بلکى يوبسە كارىبى بولى نوتوبە او پىيسمانى خوهىشكەلە نه خىنى كوى لهذا بَدْعَتْ يودىرىبد بختە اومەلک عمل ده مسـ لماننوتە لازمە ده چى پە كوم يو عمل او او عقـىدە كى شائىبە دى بَدْعَتْ وي هم بايدەغە پـ بـ دـ اـ وـ خـ اـ حـ يـ نـ

وساتى ددى پـ رـ خـ اـ چـ دـ هـ غـ دـ جـ وـ اـ زـ دـ پـ اـ رـ دـ دـ لـ لـ ئـ بـ اـ بـ رـ لـ وـ كـ بـ بـ بـ نـ كـ وـ يـ .

بَدْعَتْ پـ جـ وـ اـ زـ دـ اـ خـ لـ لـ اـ وـ دـ هـ نـ وـ يـ خـ وـ اـ بـ نـ

سوال :- بعضى بَدْعَتْيَانَ وَإِيْ چـ بـ دـ عـ رـ وـ اـ دـ هـ نـبـى ﷺ فـرمـايـى منـ سـنـ سـنـتـهـ حـسـنـةـ الـخـ (مسلمـ صـ ٢٤١ـ جـ ٢ـ) يـعـنـىـ چـاـچـىـ جـارـىـ كـرـهـ پـهـ اـسـلامـ كـىـ يـوـنـيـكـهـ طـرـيقـهـ اوـبـيـاـيـىـ عملـ پـرـىـ وـكـرـ نـوـدـدـهـ دـخـپـلـ عملـ ثـوابـ هـمـ دـهـ اوـچـىـ نـورـ خـوـكـ پـهـ دـغـهـ طـرـيقـهـ عملـ كـوـىـ دـهـ غـوـغـوـيـ پـهـ ثـوابـ كـىـ هـمـ وـرـسـرـهـ شـرـيـكـ دـهـ نـوـدـدـيـنـهـ مـعـلـومـهـ شـوـهـ چـىـ نـوـيـ طـرـيقـهـ دـاخـلـوـلـ پـهـ اـسـلامـ كـىـ بـنـهـ كـارـدـهـ ؟

خواب :- د مسلم پە دغە روایت کى من سن سنة پە خاي - ايماداع إلى الهداء الفاظ راغلى يعنى چى خوک دهدايت طرف تە راوبولى نه نوی طریقه او ددغە حدیث پە دوھەم طریقه کى دالفاظ دى احیاسنة يعنى چاچى زماستن ژوندکېل چى زمانه ورسنە مېھ شوى وي يعنى خوک عمل نه پرى كوى . دوھەم خواب ددى حدیث شریف معنى داده چى كوم شى پە شریعت کى داللة يا اشارةً ثابت وي چى دھە داعى او محرك پە خير القر ون کى موجودنىي بلکى ورسنە به وي خودخلور دلائلونە به ديو دليل لاندى داخل وي.

سوال :- بدعه **بيان** یوبول دلیل لری چی حضرت نبی ﷺ فرمایی مارأه المسلمون حستنافهو عند الله حسن ؟ يعني مسلمانان چی کوم شی نیک وبولی هغه دخداي ﷺ په نزد هم حسن اوئیک ده لهذا بدعه نیک کارده ؟

خواب :- يوخدو المسلمين نه كامل مسلمان مراددى چی صحابه کرام دی دصحابه وو عمل خوضورحسن ده دی ما انواع عليه اصحابی دوجی نه دشامی ج ۵ ص ۳۵ او دالبدايه والنهايه ج ۱۰ ص ۳۲۸ او دعینی ج ۳ ص ۶۵۱ نه هم معلومیری چی ددی نه اصحاب مراد دی او ملان عبدالحی (رح) لیکی چی ددی نه مراد صحابه کرام اوتابعین او تبع تابعین دی لکه چی هغه لیکی

لایدل الحديث الاعلی حسن استحسنه الصحابه وما استحسنه الكاملون من الاجتہاد لاعلی حسن ما استحسنه غيرهم من العلماء الذين حدثوا بعد القرون الثلاثة ولاحظ لهم من الاجتہاد الخ تعليق الممجد ص ۱۴۱ او بل داچه د فتح الملهم ج ۲۰۵ او نصب الرايه ج ۴۳ نه معلومیری چی دا حدیث دی نبی ﷺ بيان نده بلکی په عبدالله آبن مسعود باندی معروف ده لکه چی په نصب الرايه کی لیکی لم اجده الاموقوفاً علی ابن مسعود يعني مادغه روایت په عبدالله ابن مسعود پوری موقوف پیدا کړی لهذا بدعه جوازله دی حدیث نه هم نشي ثابتیدالا.

د روژی او عیدینومتعلق مسائل

په روژه کي دمروجه تسبيحاتو حکم

دروژی او عیدونومتعلق مسائل

سوال :- ئى ملا امامان په تراوىحوكى په هره تراوىحه کي په لوراوازسره ئى خاص تسبيحات وايي لکه په اول در رمضان کي دتسبيحاتو په اخیر کي مرحباوایي اوپه اخیر در رمضان کي الوداع وايي اياددى عمل کوم اصل په كتابوکى شته اوکه نه ؟

خواب :- تسبيحات ويل ذكرده او ذكردالله تعالى ﷺ يعظيم عبادت ده خوالبته په هغه طريقه عبادت کول چى شريعه ورته بسودلى وي په کومه موقع کي چى شريعه دذکر بالجهر حکم کړي هلتہ په جهر(په زوره) سره ويل سنت دی لکه تكبيرات التشريق او تلبیه په حج کي اوچيرته چى دجهر حکم نه وي هلتہ په خفیه (سوکه) ذکر کول بهتردى ائمه اربعه دذکر خفیه په مستحب والی متفق دی اگرکه اما ابویوسف او امام محمد او بعضی صوفیه دذکر بالجهر قائل دی خوالبته ائمه اربعه چى په کومه خبره متفق وي حق به دھغوي خواته وي لکه چى الله تعالى ﷺ فرمایي وا ذکر ربك فی نفسکه تضرعاً و خفیه دون الجهر من القول پ ۹ اعراف ۲۴ يعني ذکر کړه رب خپل په زړه کي په عاجزی سره اوپه دارسره او ترجهر په کم او ازسره له قول نه بل ئاي الله تعالى ﷺ فرمایي ادعوربکم تضرعاً و خفیه انه لا يحب المعتدين پ ۸ اعراف ۷ يعني بوله رب خپل په عاجزی سره اوپه خفیه طریقی سره بیشکه الله تعالى ﷺ محبت نه کوي له تجاوز کونکوسره په دغه ایات کی مسلمانانوته ددوخبر و تعليم ورکول دی یوداچه په اخلاص سره دعا او ذکر کوي دوهم داچه په سوکه اوپه پته سره الله تعالى یادکړي له خپله حده تجاوز مکوئ یووخت صحابه کرامو(رض) په لوراوازسره ذکر کاوه حضرت نبی ﷺ دوى منع کړل اووی فرمایل ایهالناس اربعواعلی انفسکم انکم ليس تدعون اصم ولاغائب وانکم تدعون سمیعاقریبأ و هو معكم بخاری ج ۲ ص ۶ و مسلم ج ۳۴۶ اي خلگوپه خپلونفسونورمی کوي تاسوودا سی ذات نه بولی چى هغه کون یاغائب ده بلکی تاسو اوري دونکي او نی بردي ذات بولی هغه د تاسوسره ده حضرت امام نووی (رح) ددى حدیث په شرحه کی لیکی - ففیه الندب الی خفض الصوت بالذكر اذا لم تدع حاجةا لی رفعه شرح مسلم فی ذالک الموضع يعني داحدیث په دی دالالت کوي چى په سوکه ذکر کول بهتردى ترڅو چى لوراوازته حاجت نه وي پیدا شوی

فتاوی بزايزه په دی هکله داسی لیکی

وعن فتاوى القاضي ائمه حرام لما صاح عن ابن مسعود(رض) انه اخرج جماعة من المسجد يهملون ويصلون على النبي ﷺ جهراً وقل لهم ما لا راكم الى مبتدعين بزازيه على هامش عالمگيريye ج ٦ ص ٣٧٨ له فتاوى دقاضى نه نقل ده چى په جهر ذكر کول حرام دى له حضرت ابن مسعود(رض) نه صحح روایت ده چى هغه یوه ډله دخل گوله جماعت نه وايستله کوموچى هغوي په لوراواز سره لاله الله او درود شریف وايواوي فرمایل چى نه وينم تاسوزه مگربدعتیان

همدارنگه فتاوى كبيری ليکي

ولابي حنيفة ان رفع الصوت بالذكري بدعة مخالف للامر فى قوله تعالى ادعوربكم تضرعاً ص ٥٦٦ يعني له امام ابى حنيفة (رح)نه روایت ده چى پورته کول دغېر په ذكر بدعت ده له جهته دى مخالفته دامر دالله تعالى ﷺ په دى قول کي ودعوربكم تضرعاً حضرت مفتى کفایت الله صاحب په دى هکله داسی ليکي سوال :- بوقت ارام گرفتن خاموش نشنديابايد چيز بخواند جواب مختار است که خاموش نشندياباhe اهستگي قران ياتسبیح بخواند تعليم الاسلام حصه ٤٣ په وخت دارام کولوکي بايد سپری خاموبن کښيني اوياخه وواي په خواب کي ليکي غوره داده چى خاموبن کښيني ياه سوکه قران ياتسبیح وواي حضرت مولانا عبد الحى (رح) او مفتى رسيد احمد صاحب (رح) ددى عمل په بدعالي تصريح کړي لکه چى هغه ليکي سوال : په اخیره جمعه در رمضان کي الوداع ويل خنگه دی خواب الوداع کومه چى په دى زمانه کي مروجہ ده له بدعنت نه خالي نده په معتمدو علماء ولازم ده چى داطريقه پريپوري ترڅو عوام ددى دضرور والي دعقيدي نه نجات پيدا کړي مجموعه فتاوى عبدالحى اردو ص ٥٣٤ او احسن الفتاوى ج ١ ص ٣٧١

دتيربحث خلاصه داشوه چى مروجہ تسبيحات ويل ذكرده او ذكر په لور او اواز سره دامام ابو حنيفة (رح) په نزد بدعت ده اونه په قرون وثلاثه ووکي د دى عمل کوم اصل شته اونه په کوم كتاب کي دdasی خاصو تسبيحاتو چى په الوداع او مرحبام شامل وي ذكر شته لهذا ددي عمل په بدعنت والي کي شک نشته پريښو دل يي لازم دی والله اعلم بحقيقة الحال

په روژه کي دبارک الذی سورة ويلو حکم

سؤال :- په روژه کي خنى ملاماما من دتروايحد لمانحه نه وروسته تبارک الذی سورة واي اوبل وخت داسورة نه ويل کېږي ددى عمل حکم خه ده ؟

خواب :- مخته تيرشاوار وورسته هم راخي چى مستحب يامباح کارونه په يو خاص وخت پوري خاص ګرزل چى شريعه نه وي خاص کړي بدعنت ده خوالبته که په داسی وخت پوري يوشی خاص شی لاعلى الالتزام چى په هغه وخت کي ثواب زيانت وي لکه روژه لکه چى یونیک عمل پکښي په (٧٠) چنده ده نوبعدع نده چونکه دروژي فضيلت له احاديثونه ثابت ده خوکه بيام دعوامو په گمان تبارک الذی ويل په روژه کي ضروري

وی نوبیا بدعت ده حکه چی مخته به راشی چی که په يومستحب یامباح عمل دستنو یاواجبو گمان کېږي هغه مکروه اوبدعت ده لهزادغه عمل اقلاله شائی دبدعت نه خالی نده او حضرت نبی ﷺ فرمایي داع مايریبک الى ملايریبک فان الخيرطمانیة وان الشرریة يعني پريپرده هغه شي چی تاپه شک کی اچوی اواختیارکړه هغه خه چی دشك نه خالی وي حکه خیرباعت داطمینان ده اوشرباعت دشك ده- مستدرک ج ۱۲ لهذا بشه خبره داده چی داعمل پريښوول شي دخیرکارونه نورهم ديردي اوله هرڅه نه پاک او دشك او شبھی نه خالی دي ددي پرځای هغه باید عملی شي

والله اعلم وعلمہ اتم واحکم

دستنونه بعد دعأ حکم

سوال :- بعضی ملامامان دستنونه بعد په لوړ اوږسره دعاکوی چی بعضی خلګ په دی وخت کی لموخ کوي هغوي ته تکلیف پیداکېږي اوپه لمانځه کی خطاکېږي اوبل داچه دادعأوی دومره ضروري ګرځیدلى دی چی پريښوول یي عوام ديربدبولي اوهر وخت کېږي کله هم نه پريښوول کېږي په شريعت نبوی کښی داعمل ترکومه حده ثابت ده ؟

خواب :- دعا عبادت ده لکه چی په حدیث شریف کی راغلی الدعائم العبادات يعني دعاعزد عبادات ده او دستنونه وروسته دعاکول مستحب ده او ددی ثبوت په کتابوکی شته لکه طحطاوی لیکی والدعا هذالایناف الایان باللهم انت السلام کما هو الماثور فی الرویات ليس بداعا يعني دغه دعاورسته له ستوضنه ده له اللهم انت السلام سره لکه خرنګه په روایاتوکی راغلی چی اللهم انت السلام دعائنه چی تکرار په دعاکی راشی خوال به هر یو عمل یو چوکات او قانون لری دادعا که خه هم ثابته ده بلکی مستحب ده خوپه زوره دعاکول که نورو لموخ کونکو ته تکلیف وي حرام ده او که نورو ته تکلیف نه وي هم ائمه اربعه ددع او ذکر په خفیه کولوا په استحباب متفق دی لکه چی حضرت امام نووی (رح) لیکی اما الداعفی سرفیه بلا خلاف شرح مسلم ج ۶ ص ۳۱۱ يعني کومه چی دعا ده په دی کښی ده یچا خلاف نشته چی په سوکه کول پکار دی بلکی حضرت اما ابو حنيفه (رح) په جهر دعأ کول بدعت بولی

لکه امام سراج الدين الحنيفي (رح) او ملا على قاري (رح) لیکی

يستحب في الدعاء ألا يرفع الصوت بالدعاء بذلة فتاوى سراجيه ص ۷۲ او موضوعات كبير ص ۱۷ مستحب ده دعاکول په پته خوله سره اوپه لوړ اوږس دعاکول بدعت ده همدارنګه بزاړیه لیکی اذا تعلم القوم خافت هو ايضاً وان جهر فهو بدعة بزاړیه ج ۴ ص ۴۲ چی کله قوم پوه شي ددع آپه طریقه باندی نو پته خوله دی شي امام هم او که چیری جهرو کړي نو با بدعت ده او که دتعلیم دپاره نه وي او قوم ددع آپه طریقه پوه وي بیاپه زوره دعاکول بدعت دی کذافی العالم گیریه ج ۵ ص ۳۱۸ ددینه علاوه ددی دعا داسی التزام کول او ضروري بلل

چی عوام دستنویاواجبو گمان پری کوی او پریپسندل بی ورته چی ناشدہ بنکاری دابل بدعت ده حکه چی یوشی لازم گرخول چی شریعت هغه نه وی لازم کړی بدعت ده لکه درمخترالیکی چی دمستحب کاردا سی التزام کول چی خلگ دستنویاواجبو گمان پری کوی مکروه ده لکه چی هغه لیکی ♦ سجدة الشكر مستحبة به یفتی لکنهاتکره بعدالصلواة لان الجهله یعتقدونه اسننه وواجبة وكل مباح یؤدى اليه فهم مکروه درمخترقبيل باب اعتكاف یعنی سجده دشکرمستحب ده اوپه دی خبره فتوى ده لیکن دلمانځه نه ورسنه کول یې مکروه دی حکه چی بی علمه خلگ دستنو اوواجبو گمان پری کوی اوپه هرمباح چی داسی گمان کېږي هغه مکروه ۵۵.

همدارنگه عبدالله ابن مسعود(رض) روایت کوي

قال لا يجعل احدكم للشیطان شيء من صلوته يرى ان حق عليه ان لاينصرف الا عن يمينه لقدرائت رسول الله ﷺ كني را ينصرف عن يساره مشكوة ص ٧٨ له تاسونه هيڅوك دی په خپل لمانځه کي دشیطان لپاره حصه نه پریپردي په دی طریقه چی له لمانځه نه بعد په نبی طرف راګرزیدل لازم بولی مانبی لیدلی چی هغه به دی رکرته په چپ طرف راګرزیده مشهور محقق محمد طاهر الحنفی ددی حدیث په شرحد کی لیکی فيه من اصراعی امر مندوب وجعل عزما ولم يعمل بالرخصة فقداصاب منه الشطیان من الا ضلال فكيف من اصراعی بدعة اومنکر مجمع البخارص ٢٤٤ په دی حدیث کی په دی باندی خبرده چی چاپه یوم مستحب کارباندی همیشه توب و کړاو عزیمت یې و ګرز اوه اوپه رخصت یې کله هم عمل نه کاوه ګویا کی چی داشیطان ګمراه کړیده خه حال به وی ده چاچی په یوب دعه اوبد عمل باندی اصرار همیشه توب و کړی

که دغه مذکور حدیث او د مجمع البخار دغه عبارات زموږ له مروجه دعا ګانوسره قیاس کړواوله انصاف نه کاروا خلوز موږ دستنونه بعد دعا ګانی بلکل داسی دی چی یوامر مستحب ده خود مره اصرار (همیشه توب) پری کېږي چی عزیمت ګرزیدل په اوپه رخصت یې کله هم عمل نه کېږي

لهذاكله ناکله دغه دعا ګانی قصدأ پریپسندل لازمی دی خوالبته طریقه داده چی مخته عوام یوار پوه شی بیا د عمل اجراشی مطلب داشوچی دعا بعد دستنونه ثابته ده بلکی مستحب ده خوبه لور اوزاو جهر سره اوهر وخت کول لازمی ګرزول یې زمونږ په مذهب بدعت ده لهذا دعا باید په خفیه (سوکه) وی اوکله قصدأ پریپسندل شی

دنفلی عباداتولپاره له خپل حأن نه وختونه اوکيغتونه معومول بدعت دى

سوال :- ھنی صوفیان حضرات دجمعی دورخی اویا شپی ڈیرزیات اہتمام کوی چی په شپہ کی نفلونہ کوی
اودورخی روزی نیسی په شریعت نبوی ﷺ

کسے ددع اهتمام اوت خص حکم خہ ۵۵؟

رashī pīrōwā yī nsh̄tē

علامہ اسحاق شاطبی (رح) لیکی

ومنها التزام العبادات المعينة في أوقات معينة لم يوجدها ذلك التعين في شريعة لا عتصام ج ١ ص ٣٤ يعني بعضى له هيغوب دعاتونه لازمول دي عباداتو دي په اوقاتو معينة ووکي چي شريعت دغه تعين تردغه وخته پوري نه وي ورکري

حضرت مولانا شاولی اللہ صاحب (رح) لیکی

کوم عمل اجرائي پروانلري په شريعت کي التزام (هميشه گرزوں) منع دی مثلاً که یوسپی دجمعي په شپه صلوه تسبح کوي او دجمعي په هره شپه يي کوي کله يي هم نه پريبری نودا التزام ده او په شريعت کي منع ده او ددي نه بغیر جائز ده يعني بغیر دهميشه توب نه

دعید د مبارڪې حكم

سوال : دعید په ورخ خلگ په مسجد کي دچای خورلونه ورسته يوله بل سره مصافحه یامبارکې کوي همدارنگه دعید د لمانځه نه ورسته او ياد جمعي دلمانځه نه ورسته او ياد سهارا او ماذاي ګردد لمانځه نه ورسته مصافحه یامعانيه په ئينو خايوکي رواج ده په شريعت کي ددي عمل حكم خه ده ؟

خواب : مصافحه يعني یوبيل ته لاس ورکول یامعانيه يعني یوبيل ته غيري ورکول سنت ده خوالبته په اول دی ملاقات يعني چي دوه نفر سره مخامنځ شونو مصافحه یامعانيه کول سنت دی پدی خاص وختوکي چي ډير وخت ناست وي بيارا ولاړشی او یوله بل سره مصافحه کوي داعمل مکروه او ببدعت ده ردمختارليکي صرح بعض علماء اخواز غير هم بکرهة المصافحة المعتادة عقيب الصلوة مع ان المصافحة سنة و ماذاک لالكونهالم توثر في خصوص هذه الموضع ج ۵ ص ۲۷۰ تصریح کړي بعضی علماء مونږ اونورو علماء په مکروه والي دمصاحي چي عادت ده ورسته له لمانځه سره له دی چي مصافحه سنت ده ددي بله وجنه نشه مګرداچه په دی خاص وخت کي دی مصافحه کولوکوم روایت نشه

همدرنگه حضرت ملاعالي قاري (رح) ليکي

ولهذا صرح بعض علماء بانها مکروهه و حينئذ انها من البدع المذمومه حاشيه مشکوہ ص ۴۰۱ يعني له دی وجى بعضی علماء مونږ په دی تصریح کړي چي دامصافحه مکروه ده او په دی خاص وختوکي له بدعا توقيبيه وو څخه ده شیخ عبدالحق محدث دهلوی ليکي انه بعضی مردم مصافحه میکنند بعد از نماز یابعد از نماز جمعه چیزی نیست وبدعت است از جهت تخصص وقت اشعة اللمعات ج ۴ ص ۱۲ يعني داچه بعضی خلگ مصافحه کوي دلمانځه نه ورسته یاد جمعي د لمانځه نه ورسته هیڅ شی هم نده او ببدعت ده له جهته دخاصلوی دوخت نه

علامه طبی (رح) ليکي

يكه المصافحة بعد اداء الصلوة على كل حال لازهان من سنن الروافض وهكذا الحكم في المعانيه بحواله لجنه ص ۱۳۰ يعني دلمانځه ورسته مصافحه کول په هر حال کي مکروه ده ټکه چي ددادشي ګانو طریقه ده او همداحکم ده په معانيه کي حضرت مولانا ظفر احمد عثمانی (رح) ليکي داخل تروونه پس چي کومه مصافحه رواج ده دابدعت ده

امدادالاحکام ج ۱ ص ۹۶ همدارنگه احسن الفتاوی ج ۱ ص ۳۵۴ هم داعمل بذعات بللى بذعات کبیره گناه اویومهلك عمل ده اوددی مذمت مخته په حدیثوکی په تفصیل سره ذکرشوبایدمسلمانان له غفلت خخه کاروانخلی پخپله هم له داسی اعمالو نه خان وساتی اونورهم له داسی منکرواعمالونه راوگرزوی اودی غفلت په صورت کی به تول مسئول یوچکه چی بذعات دیر عظیمه گناه ده کوم چی مونږ مخته تفصیلی بحث پری و کړلهذا منبرباید خپلی غاپی خلاصی کړو داسی بایدنې وايچې داوس رواج ګرزیدلی دانشی کیدای

دهگی جنگلو حکم

سوال:- دعیدسعید په ورخوکی خلگ هگی جنگوی دی خلگو دی عمل ته شریعت په کوم نظر گوری ؟

خواب :- دخلگو دغه عمل دی عید په مبارکوشپوکی په دیر گناهونو اوبد بختیومشتمل ده اودی شریعت له نظره داعمل کبیره گناه ده له دینه علاوه په دی عمل کی دی انسان قیمتی وخت عبت تیریوی اوپه حدیث شریف کی راغلی چی هر عبث کا حرام ده اوبل داچه په دی عمل کی ضایع کول دمال هم رائی او ضایع کول دمال حرام دی الله تعالیٰ ﷺ فرمایي چی مبزرين یعنی دخپل مال بیحایه مصرف کونکی دشیطانا نورونه دی اوبل داچه په دی مذموم عمل کی ددیرشغل له وجو دیر خلگ فرض لمنحو نه پری پریدی حالنکه چی په قصد لمونخ قضا کول دی بعضی علم اوپه نزد کفرده اوپه حدیث شریف کی راغلی دی چی خوک په قصد لمونخ قضا کری هغه ته به دوه حقبه په جهنم کی سزا ورکول کیری دینه علاوه داعمل یعنی هگی جنگول قمارده او قمارکبیره گناده الله تعالیٰ ﷺ ورنه منع فرمایلی لکه چی فرمایي انما الخمر والميسرون لنصاب والازلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبواه لعلکم تفلحون - یعنی شراب او قمار وابت وغيره اودی قرعی غیسی داله اعمالودی شیطان نه دی او نجس ده نوپرهیز ورنه وکړی تاسوبه فلاخ خلاصوالي پیدا کړی . الله تعالیٰ ﷺ په دغه ایات کی دا خبره واضحه کړه چی قمار شراب وغيره دانجس دی لهدا هغه جنگیدلې ماتې شوی هگی مرداری دی حکماً او خورل یی حرام دی بلکی دی سود تر روپو هم په حرام والی کی زیاتی دی په هدایه ج ۱ کتاب الكراهة کی لیکی چی قمارکوونکی قاسقان دی شاهدی یی نه قبلیوی دی امام ابویوسف (رح) او امام محمد (رح) په نزد دغه خلگو ته سلام و راچول هم صحح ندي بالاخیره دغه عمل دیوی گناه په شکل کی په دیر و گناهونو مشتمل ده بیا خاصکردی عید په مبارکو و ورخو کی داسی ناوړه اعمال ترسره کول لالویه گناه ده ئکه چی په کوم و ختنوکی ثواب ترنور و ورخوزیات وی هلتنه گناه هم ترنور و ختنو زیاته وی حضرت نبی ﷺ ددی ورخو په هکله داسی فرمایي مامن ایام العمل الصالح احباب الى الله من هذالایام العشره ای عشر ذوالحجۃ مشکوہ ص ۱۲۶ یعنی نشته له ورخونه چی نیک عمل الله تعالیٰ ﷺ ته دیر کې خوبن وی ماسوء له دغو ورخو دی ذات الحجی .

ښځه او د پښتو عام رواجونه

دېنځوسره ظالمانه سلوک او د هغوي په حقوق تیری کول

د پښتو عام رواجونه

سوال :- دېرخلگ په میراث کي خوراولووته کومه حصه نه ورکوي په شريعت کي ددوي حق خومره ۵۵
اوددی خلگو حکم څه ۵۵ ؟ بینوابعون الله

خواه دی خوارلورحق په میراث کې شته اوپه شريعت کې معلوم ده چې خوردي ورورپه مقابل کي یوچندحصه ده اودي وروردوه چنده او کومه چې لورده که يې ورونه نه وي اولوريوه وي نودپلارياموريه ميراث کې حق نصف ده (نيمي)مال اوکه دوه اويا تردووزياتي وي بياني په ميراث کې حق او حصه ثلثين ده . ددی په هکله الله تعالى ﷺ فرمایي يوصيكم الله ﷺ او لادكم للذکر مثل حظ الانثيين فان کن نساء فوق اثنتين فلهن ثلثا ماترك والکانت واحدة فلها النصف سورة النساء حکم کوي الله تعالى ﷺ تاسوته دي تاسودي اولادوپه حق کي چې دسری حصه ده دووبنحو دی حصى برابره ده اوکه صرف بشئي وي اوتر دووزياتي وي نوددوی حصه ثلثين ده اوکه يوه وي بيانصف ده يعني نيمائي اوکوم چې ددی خلگو حکم ده چې خورلورته په ميراث کې حق نه ورکوي ددوی حکم پير خطرنماک ده الله تعالى ﷺ دی ميراث بيان کوي ده ګه نه ورسته بيان کوي من يعص الله رسوله و يتعدحدوده يدخله نارا حالدافيهاوله عذاب مهين سورة النساء ايات ۱۴ چې نافرمانی کوي دی الله تعالى ﷺ اودي رسول دی الله تعالى ﷺ اوتجاوزکوي له قوانينو دی الله تعالى ﷺ داخل به شې اوورته هميشه به وي کي اودده دې ساره به دزلت عذاب وي

دیادونی ورده چې په ایات مذکورکي دی خالد لفظ راغلی چه همیشه معنی يې کېږي اودا حکم دی کافرده لهذا دادی هغولخلگوپه باره کی ده چې داتجاوزونه جائز بولې اوپاپه داسی خایودی امام صاحب (ره) په نزد په چې خنډ مرادده خلاصه داده چې خوک دخوریا لورپه حق تیری کوي هغه دجهنم مستحق ده اوهمدارنګه په حدیث کی دی چې مشکوہ ذکر کړي چې کوم واریث له میراث نه محروم کړل شی نوهغه خلګ چې وارث يې محروم کړي په ورځ دقیامت به له جنته محروم کړل شی رواه ابن ماجه بالاخیره دلوريا خورحق نه ورکول دی رخطرناک عمل ده اوکبیره ګناه ده په داسی عمل کوونکی دی خدای ﷺ دسخت غذاب ويره ده الله دی مونږور خڅه وساتي

سوال:- حنی خلگ واي خورته پلاردو ديدو په وخت دير سامانو نه پس ورکوي لهدا نور حق يي دپلار په مال کي نشته؟

حواب :- یو خوه گه سامان دی دلوردمهر په روپو اخستل شوي وي چې هغه ددي خپلی روپودی اوکه داسامان ددی په مهرنوی اخيست شوي هم داعطيه ده له ميراث نه مانع نشي گرزیداي اوسره له دی چې دا په ژوندکي ده او ميراث له مرگ نه وروسته وي :

سوال : لور دی پلاریہ کوم مال کی حق شتہ ؟

خواب:- دلورحق دپلارنه پاتی په نغدورو پوکی اوپه زمکه کي اوپه ټولو هغوشيانوکي چي تمرگ مخته دپلار په
ملکت کړي ووddie، حة، شته

سوال :- که چیری دی ناعلمی له وجه ورته دپلاریه میراث کی حق نه او ورکړل شوی نودالله ﷺ دعذاب نه دخلاصون لاره خه ۵۰ ؟

پہ شریعت کی دکونپی حکم

سوال :- دېرخلگ کوندي ته هم خپل حق نه ورکوي اووهنه بى دهغى له رضايىتە خپل قریب ته دميرات پەشكەل کى پە نکاح کوي گوياكى ده تە داميرات پاتە ده اولە دنە ماسوئە بل خوک داھق نلىرى چى داکوندە پە نکاح گۈرى اونە داکوندە اختىارلىرى چى پە خپلە خوبىسى لە چاسىرە نکاح و گۈرى داعمل دى پىنتىنوتىركومە حده ناھائىز دە ؟

خواب :- دی یوو مسلمان نروی اوکه بسجھے حق خورل هنھ که میراث وی اوکه غیر دمیراث وی په اصل کی دی اور خوراک ده او دا عیدونه مخته

تیرشاوکوم چی داعمل ده چی یوه کوندې بې له رضاييته دی ميراث په شکل کي په نکاح کول دی داهげ ظلم ده کوم چی دی جاھليت په دورکي مشرکانوله بنخوسره کول الله تعالى ﷺ په دی هکله داسي فرمائي لايحل ان ترثوالنساءكرها نده حلال تاسولره داچي په ميراث باندي وړي بنځي په زبردستي اوژوزرسه ♦ ددي ايات په نفسيرکي تفاسيرليکي چي دجاھليت په زمانه کي دی حضرت نبی کريم ﷺ تربعشت مخته چي شرك اووهشت و چي کله به دی یو بنځي ميره (خاوند) مرشوده ګه د مرده واريثانو به دده دغه کوندې بنځه که بې زړه غونښته ورسره بې بې یه خيله نکاح کوله اوکه بې یه خيله نکاح نه ورسره کره پل ته به بې یه نکاح ورکوله اوږدې دی

کنی به ددی رضایت اوخونسی ته اعتبارنه وواوکله چی به يي نه په خپله زره غونبست چی ورسه نکاح وکړی اونه به يي بل چاته په نکاح ورکوله نوپه خپل کورکی به يي بنده ساتله اودهغه کوندي په مال وسامان به يي خيته اچوله چی کله دعدل اوانتصاف قانون اسلام راغی نوالله تعالى ﷺ مسلمانانوودی جاهلاننوامشرکانو له هنټوهشيانه اعمالونه رامنع کړل خوافسوس چی نن صبامسلمانانوخاراکرپښتنو قران پربنۍ ده اوصرف دنیاهاصلولوته يي مخه کړي چی دنیالاس ته راوړلو تعليمواودسيسو ته يي خپل ټول قيمتې وخت ورکړیده چی په نتيجه کي دي داسي مظالمو خاوندان گرځيدلي چی په اسلامي نړۍ کي ساري نه ليدل کيردي

دھیلی خوارویالورنہ دھغی خیل مھر اخستل

سوال ددیرو خلگو خاصکرد پښتنو داعادت ده چې خپله خوریالور په دیرو زیاتورو پو ورکوی او ده ګی مهر په خپل
جیب کې اچوی او هنې ته هیڅ برخه نه ځنې ورکوی بلکې بعضی سخت دله انسانان خودا سې هم کوي چې
څوک ډېری روپې ورکوی نودی خپله لوریاخور ورکوی ولوکه هغه ګودیا پوندا ویا پیرسپین دیرى هم وی
دقاران اوحدیت په رنما کې ددی عمل څه حکم ده ؟

خواه : اول خوداچی یوه بسخه دکم مهرپه بدل کي په نکاح ورکول مستحب ده لکه چي حضرت عمر(رض) فرمایي الاتغالوابصدقات النساء فانهالوکانت مكرمة في الدنيا وتقواي عند الله كان اوئلكم بها النبى ماعلمت رسول الله ﷺ نكح شیء من نسائه ولا نكح شیء من بناته على اكثermen اثناعشره اوقيه مشکوہ ص ۲۷۷ خبردارزيادت مکوی په مهرودي بسخوکي حکه که داعزتمندوای په دنیاکی اوتقوی وای په نزد دالله ﷺ نوحضرت نبی ﷺ په دی دیراولې ووزه نیم خبر چې هغه یوه بې بې له بې بیانونه په نکاح کړۍ وي اویايوه لورلې لورانونه په نکاح ورکړۍ وي زیات تردولوسواوقيو

حضرت ملاعلی قاری (رح) ددی حدیث په شرحه کې لیکي

فان قلت نهیه ع ن المغلات مخالف لقو له تعالى واتیت م احد اهن قنطرائقلت
النص يدل على الجواز لاعلى الا فضليت والكلام فيها لافيه حاشیه ٤ مشکوحة ص ٢٧٧ که خوک و واي چی
دی حضرت عمر (رض) منع له زیات مهرنه دی الله تعالی ل له قول سره مخالف د هغه داچی ورکپی یودی
دوی ته زیات مال زه وايم چی ایات دلالت په جواز باندی کوی نه په افضليت اوخبره په افضليت
دی کم مهرکی ده نه په جواز کی مطلب داچی په زیات مهربئحه ورکول جائزدی اوپه کم مهرورکول
یی مستحب دی او همدارنگه دی حضرت ابن عباس (رض) نه روایت ده قال قال رسول الله خیر النساء ایسر هن صداقا-
حضرت نبی ﷺ فرمایی چی بهتر دی بنخووه گه بنخه د چی مهری کم وی او داسی نور ڈیر حديثونه شته
دی کم مهر په افضليت کی پاته شوه داخبره چی دبنخوچل مهرونه هغوي ته نه ورکول کیری او ددوی له رضايته

پرته چی ولی یی چاته وغواړي ورکوي یی داعمل دقران اوحدیث خلاف ده اوپه اصل کی دادی مشرکانو عمل ۵۵ الله تعالي فرمایي وأتوا النساء صدقاتهن نحلة يعني ورکړي بسخوته ددوی مهرونه په طیب نفس خوبنه سره ددی ايات لاندی تفسیر مظہری لیکی

قال الكلبی وجماعت هذاخ طاب للاولیا وخرج ابن ابی حاتم عن ابی صالح قال كان الرجل اذزوج ابنته اخذ صدقه دونها فهـا هـم عن ذالـک فـانزل الله تعـالـی ﷺ هـذه الـایـات وـكـذ قال البـغـوـی کـان اـذـزـوج غـرـیـبـاـ حـمـلـوـهـا الـیـه عـلـیـهـ بـعـیر وـلـم يـعـطـوـ هـامـن مـهـرـهـا تفسیر مظہری ج ۲۰ ص احضرت کلبی اویودلی دعلمـاوـوـیـلـی دـی چـی پـه دـی اـیـات کـی خـطـاب اـولـیـأـوـتـه دـه اوـبـن اـبـیـ حـتـیـمـ لـهـ صـالـحـ نـهـ روـایـتـ کـوـیـ چـیـ دـجـاهـلـیـتـ پـهـ زـمـانـهـ کـیـ دـاـ رـوـاجـ وـوـچـیـ یـوـهـ لـورـبـهـ یـیـ پـهـ نـکـاحـ وـرـکـوـلـهـ نـوـدـهـنـیـ مـهـرـبـهـ یـیـ لـهـ هـغـیـ نـهـ وـاـخـیـسـتـ اللـهـ تعـالـیـ ﷺ مـسـلـمـانـانـ دـدـیـ عـمـلـ نـهـ منـعـ کـرـلـ اوـدـایـاتـ رـانـازـلـ شـوـهـمـدـارـنـگـهـ نـفـسـیـرـبـغـوـیـ لـیـکـلـیـ چـیـ دـجـاهـلـیـتـ پـهـ زـمـانـهـ کـیـ دـارـسـمـ وـوـچـیـ یـوـهـ پـرـدـیـ سـپـرـیـ تـهـ بـهـ یـیـ کـلـهـ کـوـمـهـ بـسـخـهـ پـهـ نـکـاحـ وـرـکـړـهـ نـوـپـهـ اوـبـنـ بـهـ یـیـ وـرـسـپـرـهـ کـړـهـ اوـهـغـهـ دـدـیـ مـهـرـبـهـ یـیـ هـغـیـ بـسـخـیـ تـهـ نـهـ وـرـکـاوـهـ مـعـارـفـ القرآنـ دـمـذـکـورـیـاتـ پـهـ تـفـسـیرـکـیـ لـیـکـیـ دـجـاهـلـیـتـ پـهـ زـمـانـهـ کـیـ بـسـخـیـ لـرـهـ دـکـورـنـیـ استـعـمـالـ دـیـوـشـیـ حـیـثـیـتـ وـرـکـړـیـ وـوـ دـخـارـوـپـهـ شـانـ بـهـ یـیـ خـرـخـوـلـیـ دـخـپـلـ وـادـهـ پـهـ خـوبـهـ کـیـ دـدـیـ هـیـخـ اـخـتـیـارـهـ وـوـاـوـدـدـوـیـ اـخـتـیـارـ مـنـوـلـیـاـنـوـچـیـ چـاتـهـ وـرـکـوـلـیـ بـسـ دـهـغـوـیـ بـهـ وـیـ وـلـوـکـهـ بـهـ دـدـوـیـ رـضـاـنـهـ وـهـ هـمـ دـخـپـلـوـانـوـپـهـ مـیـرـاثـ کـیـ دـدـوـیـ هـیـخـ حـقـ نـهـ وـوـ بـلـکـیـ دـنـورـشـیـانـوـپـهـ شـانـ بـهـ دـوـیـ هـمـ دـسـرـوـپـهـ مـلـکـیـتـ کـیـ رـاتـلـیـ اوـدـهـنـوـیـ دـوـلـتـ بـهـ کـنـلـ کـیدـهـ اوـدـدـیـ بـسـخـوـپـهـ مـلـکـیـتـ اوـقـبـصـهـ کـیـ بـهـ هـیـثـ نـهـ وـوـ شـرـیـعـتـ مـحـمـدـیـ دـاـنـاوـرـهـ اـعـمـالـ خـتمـ کـړـلـ اوـبـسـخـوـتـهـ یـیـ خـپـلـ اـنـسـانـیـتـ وـبـاـبـهـ مـعـارـفـ القرآنـ جـ ۲ـ صـ ۲۲۳ـ

کـهـ دـتـفـاـ سـیـرـوـدـغـهـ مـذـکـورـعـبـارـاتـ زـمـونـپـرـدـخـلـگـولـهـ دـغـهـ نـاـوـرـهـ اـعـمـالـوـسـرـهـ مقـاـیـسـهـ کـړـوـ چـیـ دـبـسـخـوـمـتـعـلـقـ یـیـ کـوـیـ نـوـبـلـکـلـ دـاـدـبـیـ رـحـمـهـ جـاـهـلـانـوـ مـشـرـکـانـوـ اـعـمـالـ نـنـ زـمـانـ پـهـ مـسـلـمـانـانـوـوـکـیـ مـجـوـدـدـیـ اللـهـ تعـالـیـ ﷺ دـیـ رـحـمـ وـکـړـیـ کـهـ چـیـرـیـ دـاـبـسـخـهـ بـالـغـهـ وـیـ اوـدـاسـیـ خـایـ وـرـکـړـلـ شـوـیـ وـیـ چـیـ هـغـهـ خـایـ دـدـیـ خـوبـهـ نـهـ وـیـ نـوـدـحـنـفـیـ مـذـہـبـ مـطـابـقـ دـدـیـ بـسـخـیـ پـهـ شـرـیـعـتـ کـیـ دـاـحـقـ شـتـهـ چـیـ دـاـنـکـاحـ فـسـخـ (ـخـتـمـهـ)ـ کـړـیـ اوـبـلـ خـایـ پـهـ خـپـلـهـ خـوبـهـ نـکـاحـ وـکـړـیـ خـوـکـهـ دـوـرـکـیدـوـپـهـ وـخـتـ کـیـ یـیـ سـکـوتـ نـهـ وـیـ اـخـتـیـارـ کـړـیـ خـوـلـهـ بـدـهـ مـرـغـهـ چـیـ دـپـیـتـنـوـعـزـتـمـنـیـ اوـحـیـاءـنـاـکـیـ بـسـخـیـ دـشـرـمـ اوـحـیـاءـ لـهـ وـجـهـ دـاـسـیـ عـمـلـ تـهـ جـرـائـتـ نـشـیـ کـوـلـایـ چـیـ پـهـ خـپـلـهـ خـوبـهـ نـکـاحـ وـکـړـیـ اللـهـ تعـالـیـ ﷺ دـیـ دـاـبـیـ رـحـمـهـ اوـسـخـتـ دـلـهـ مـسـلـمـانـانـ پـوـهـ کـړـیـ چـیـ لـهـ دـاـسـیـ خـطـرـنـاـکـوـ اـعـمـالـوـاـظـلـمـوـنـوـنـهـ لـاـسـ واـخـلـیـ خـاصـکـرـلـهـ خـپـلـ اوـلـاـدـسـرـهـ دـاـسـیـ ظـلـمـ کـوـلـ دـاـنـسـانـیـتـ هـمـ خـلـافـ دـیـ

پـهـ شـرـیـعـتـ کـیـ دـدـوـهـمـ وـادـهـ حـکـمـ

سوال : -هنجي خاگ يوه بسخه لري خوبیابله بسخه کوي چي په نتيجه کښي دي مختنی بسخی ژوند ډير خراب شی له هغې سره خپل میره صحی وضع نکوي دهغی په مال او نفقه او تقسيم کی کمی کوي دشريعت محمدی له نظره دغه عمل څه حکم لري ؟

خواب : -الله تعالى ﷺ فرمایی چی که تاسوعدل او انصاف دبسوپه ما بين کی نشي کولای نوبیايوه بسخه وکړي او يامينخه وکړي چی ځکه چی هغه دومره زيات حقوق نلري لکه چی الله تعالى ﷺ فرمایي وان لاتعدلوا فوا حدة او ماملكت ايمانكم الخ او همدارنګه دی ابو هریره (رض) صحح حدیث شریف ده چی رسول الله ﷺ فرمایی چی کوم شخص چی دوه بسخی ولري او دده میلان یو طرف ته وی نودی به راشی په ورخ دقیامت او په یوه خوابه کوبوی اگر که دزړه په محبت چی دیوی سره زيات اوله بلی سره کم وی په شريعت کی یې کومه ګناه او ماخذه نشه خوالښه دهغی په نفقه او په تقسيم کی کمی کول ظلم ده له ذاله مسلمانو سره ظلم کول بيا خا صکرله خپلی بسخی سره چی هغه دمیره ډير خدمت کړي ډير بداونارو اعمل او ظلم ده الله تعالى ﷺ فرمایي اناعت دناللظالمین نارا یعنی مونږ ظالمانو ته اور برابر کړي ۵۵

د نسخو ورکول په بدی ؤکي

سوال :- دېښتنورواج ده چې د خپل منځي دېسمني ختمولولپاره هغه مقابل لوري ته چې د مرۍ پوري پري باندي وی دغه بل مقابل ده ګه کې نسخو ورکول دشريعت له نگاه داعمل خه حكم لري ؟

حواب :- داداسي نارواعمل اولوی ظلم ده چې په تمام جهان کې يې ساري نه ليدل کېږي بلکې دجالهليت په زمانه دمسركانوپه اعمالوکي چې دنسخو متعلق یې ډيرزيات دانسانیت خلاف ظلمونه کول هم کوم اثرنه ليدل کېږي چونکي داپه اصل کې دحورو انساناونخرڅول دي چې په شريعت کې ډير سخت حرام دي دحورو انساناوند خرڅوونکوسـره الله تعالى دجهنم وعده کړیده الله تعالى ﷺ انسان بیا مسلمان ډيرغزتمند پیداکړیده لکه چې الله تعالى ﷺ فرمایي ولقد کرمنابنی ادم لهذا دهغو درجه له چار پایانو سره برابرول دقران او حديث او عقل سليم خلاف ده اوبل په دی عمل سره د دغې نسخې تول عمر بر باد شی د دغې نسخې رضایت هم ختم شی او مهربي هم له منځه ولاړشی او دا دخداي پاک ددي ايات خلاف ده.

واحل لكم ما وراء ذالکم ان تبتغوا باموالکم الخ يعني حلال دی تاسوله ددينه ماسوء چې طلب یې کړي په بدله دمهړکي يعني الله تعالى ﷺ فرمایي چې تاسوله نورو پر دیوبنخوسره نکاح کولای شی ده ګونه ماسوء کوم چې مونږ حرام کړیدی خوپه بدله دمهړکي ورسره نکاح کولای شی لهذا داعمل دقران او حديث خلاف ده او دخپل قریب سره دا سې ظلم کول ډیره بې رحمی ده الله تعالى ﷺ دی مسلمانان ددادسي ناوړه رواجونونه خلاص کړي

د نوي نورز د لمانځلو حکم

سوال :- داکـ ژرمسـ لمانـ نورواج ده چې دحمل دمياشتى لمړي ورڅ نوي نوروز ډير په جـ ـوش اوخر وـ شـ سـرهـ لـمانـځـيـ اوـپـهـ دـيـ وـرـڅـ مـيلـيـ جـوـروـيـ هـمـدارـنـګـهـ پـهـ کـورـونـوـکـيـ خـهـ شـيـانـ پـخـوـيـ اوـبـياـيـيـ نـورـوـکـورـونـوـتـهـ دـتحـفـيـ يـاتـبـريـکـيـ پـهـ شـكـلـ وـرـوـپـيـ دـاعـملـ شـريـعـتـ مـحمدـيـ خـنـګـهـ مـحـکـومـوـيـ ؟

حواب :- چونکي داعمل دمجسومشرکانو عمل ده لهـذاـلهـ هـغـوـسـرهـ دـتـشـبـهـ پـهـ وجـهـ عـلـماـوـودـغـهـ عملـ ډـيرـ خـطـرـناـکـ بلـلىـ چـېـ هـغـهـ لـيـکـيـ چـېـ کـهـ چـيرـيـ

داهديي اواجتماع دی دغى ورئي دتعظيم په وجه اجراء شى نوبياکفر ده او که دتعظيم په وجه نه وي صرف دیورواج په خاطروي بياوگه عمل کفر نده خوالبته نکول يي بنه کارده دبزاري عبارات په دی هکله په لاندی چول دی المسلم اذااھدى يوم النيزوزالى مسلم اخرشياولم يرده تعظيم ذالك اليوم ولكن جري على ماعتاده بعض الناس لايكفرولكن لاينبغى له ان يفعل ذالك ويفعله قبله وبعده لان لا يكون تشبهاباولئک بل خاى ليکى وماجرت العادة فى سمرقندبنصب اميرنوروزواجتماع السناس وخروجهم الى اب رحمة واجتماعهم ثلاثة ايام واهدى الناس الى اميرنوروزفلashk انهم اذاارادوا تعظيم اليوم بذالك کفر يعني کوم چى په سمرقندکى کوم رواج ده چى دنوروزلپاره يواميروزروي اوخلگ اميردي نوروزته تحفي پيش کوي په دی کي شک نشته چى که چيرى په دی سره ددوی اراده تعظيم ددي ورئي وي نوداکفرده لهـزادـاسـى مـهـلـكـوـاعـمـالـونـه دـيـراـجـتـنـابـ پـکـارـدـه . والله واعلم

د ننواتي د پسه حكم

سوال :- یوله رواجونو دېښتنو خخه دارواج هم ده چى دخپل منځي دېسمى او خفگان ختمولولپاره هغه مقابل خفه لوري ته چى دغه لوري پري ملامت شوي وي پسونه دننواتي په نامه ورولي ترڅوهنې خوشحاله شې بياهغه خلگ دغه پسه حلالوي اوپخوي يي اوپدي روغه جوره کي موجود خلگ يي خوري په شريعت کي دېښتنو ددي عمل حکم خه ده ؟

خواب :- که د مفسيرين نو اوفقا وو عبارت مخته کيپدواو غور پري وکړو نورا معلوم پري چى داعمل ناجائز او دغه غونبې حرامې دی تفسير کابلی دالله تعالى ﷺ ددي قول لاندی ليکي وما اهل به لغير الله مطلب داچي دالله تعالى ﷺ دنامه نه ماسوء دکوم بت یاجن يا مرشد په نامه يي و تاکې ده ګه دتقرب او رضا غونبېتنې په نيت يي ذبح حلال کړي ده ګه دخوبى په نيت ده ګه ځناور ساه ايستل مطلب وي ددي ټولو دغونبې خورې حرام دی ولو که د حلال ديدو په وخت کي دالله تعالى ﷺ نوم پري ويل شوي هم وي همدارنګه تفسير معارف القرآن ليکې کوم یوځناور چې دغیر الله دنزي دیکت او رضا

حاصلولولپاره حلال شى يعني ده ګه دویني توپولو غرض داوي چى دا غير خوشحاله شى او ذبحى حلال ليدو په وخت دالله ﷺ نوم پري واخستل شى لکه چى ډيرنا خبره مسمانان دبزرگانو په نامه ده ګوي درضا حاصلولولپاره ځناور ذبح کوي او دالله تعالى ﷺ نوم پري اخلى داشکل هم په اتفاق دعلماء ووسره حرام ده او ذبح (حـلالـ) شـوـيـ شـىـ مرـدارـدـهـ .ـ هـمـدارـنـګـهـ نـفـسـيـرـيـضـاوـيـ اوـتـفـسـيـرـقـرـطـبـيـ هـمـ دـدـيـ اـيـاتـ لـانـدـيـ دـاـسـىـ نـفـسـيـرـکـړـيـ دـتـفـاسـيـرـوـدـعـبـارـاـتـوـمـطـلـبـ دـاـشـوـچـيـ کـومـ ځـناـورـدـچـاـدرـضاـ غـونـبـېـتنـېـ اوـخـوـشـحالـيـ دـپـارـهـ حـلالـ شـىـ دـهـ ګـيـ غـونـبـېـ خـورـېـ حـرامـ دـىـ اـگـرـکـهـ دـالـلـهـ تـعـالـىـ ﷺـ نـومـ پـريـ وـيلـ شـويـ هـمـ ويـ اوـدـرـمـخـتـارـپـهـ

كتاب ذبائح کي په دی هکله داسی ليکي ذبح لقدم الاميرونحوه کواحدمن العظاميحرم لانه اهل به لغيرالله ولوذكراسم الله درمختار كتاب ذبائح - کوم خناور چي ذبح حلال شى داميردراتگ په خاطرريادنورو لوپرتبه خلگولپاره حراميپري ولوکه دالله تعالى ﷺ نوم پري ويل شوي هم وي خکه چي په دی ذبح دغيردناماوزشوي درمختارله دی عباراتونه ورسته ددغه خناور او دهنه خناورچي دميمستياپه خاطرحلال شوي وي فرق بيان کريده چي دميمستياپه پسه کي دغوبسو خورل مطلب وي اوپه همدي نيت حلالپري نوغوښې خورل يي جائزدي اوپه دغه ذكر شوي صورت کي د غوبسو خورل مطلب نه وي بلکي ذبحه حلاليدل مطلب وي چي هغه خوشحاله شي نو خکه دااھل به لغيرالله شونومردارده او غوبښي يي حرامي دی انتهي همدارنگه دننواتې په پسه کي هم حلاليدل او خوشحاليدل مطلب وي او خورل دغوبسو طبعاپکښي راھي بالاخره د مذکرو عباراتوپه رناكتي ويلاي شوچي دېښتنوداعمل ناجائز او د ننواتي دپسه غوبښي حرامي دی.

د شريعت له نظره د بدفالى حكم

سوال :- اکثر خلگ دکونگ په نامه په يوه مرغه بدفالى نيسى واي چي کونگ دچاپه کورکښيني هغه سپيره وي همدارنگ دصفری په مياشت بدفالى نيسى واي چي دادبلاؤواو مصيبيتونومياشت ده په شريعت کي دفالى حكم خه ده ؟

خواب :- نيك فالى په اسلام کي شته اوچائزده اوبدفالى په اسلام کي منع ده او داهنه جاهلانه عقайдى چي په عربوکي دحضرت نبى ﷺ تبعثت مخته چي دشرك اوچهل دور و و موجود و وچي کله دين اسلام دونياته راغي نود جهل ټولى تياري رناشوی او اسلام داسی ناوړه عقайдختم کړل اوورباندي يې ردوکړ لکه حضرت نبى ﷺ فرمابي لاعدوی ولاطیره ولاهامة ولاصفر مشکوہ ص ۳۹۱ دعدوی معنی دادچي دیومرض سرايت کول بل ته د جهاليت په زمانه کي داعقيده و چي يوروغ انسان به دمریض خواته نه کښیناسته اونه به يې ورسره خوراک خښاک کاوه دموجوده زمانی دداکترانوهم داعقيده ده چي خوسمه مرضونه یوبل ته سرايت کوي لکه جرام، جرب، رمد و غيره بالاخره حضرت نبى کريم ﷺ دجاهلانومشرکانوپه دی عقيده ردوکړ اووبي فرمایل لاعدوی يعني سرايت کول ديوه مرض بل انسان ته په اسلام کي نشهه (لاطیره) ددى معنی ده بدفالى لکه چي ويل کېږي فلانی سپری په مخه راغي ټکه می کارخراب شوئکه هغه بنه انسان نده داهم دجاهليت عقيده و چي نبى ﷺ پري ردوکړ اووبي فرمایل لاطیره يعني بدفالى په اسلام کي نشهه دهرڅه مالک خيري اوکه شروي الله تعالى ﷺ ده دچاپه ليدواوپه مخه راتللوکي هیڅ نه پیښېږي ترڅوچي دالله تعالى ﷺ ارده نه وي (لاهامة) دايو مرغه ده چي دېښتنو درواج مطابق کونگ ده دجاهليت په زمانه کي هم په دغه مرغه بدفالى کيدله لکه چي اوس يې دېرمسلمانان په بدفالى نيسى حالانکه چي هغه دالله تعالى یو ثناخوان مرغه ده حضرت نبى ﷺ دمشركانو په دغه عقيده هم ردوکړ اووبي فرمایل ولاهامة يعني بدفالى نیول په مرغه چي دچاپه کورکښيني سپيره کوي يې داپه اسلام کي نشهه هرڅه دالله تعالى له جانبه دی مرغه دهیڅ شی مالک نده (لاصفر) دجاهليت په زمانه کي هم داعقيده و چي صفره دبلاؤواو مصيبيتونومياشت ده حضرت نبى ﷺ په دی عقيده هم ردوکړچي ترمياشتی خيراو شريخ تعلق نلري هرڅه چي وي الله تعالى يې کوي خيري اوکه شرله دی نه علاوه بعضی علماء و بدفالى ته شرك ويلى ټکه چي دالله تعالى نه ماسوابل شی هم په خير او شركی مالک بلل کېږي درس مشکوہ ص ۶۵۹ مطلب داشوچي په ذكرشويشيانو لکه کونگ او دصفری مياشت وغیره باندي بدفالى نیول دمشركانو دجاله ده زمانی عقайдو و چي اسلام پري سخت ردوکړ خوافسوس چي دېښتنو هر رسم او رواج چي لټوي هغه په اصل کي دکفار و مشرکانو یاهندوانه رواج وي چي داپه خورلسمه صدی کي دجهل اخیره انتهاده له داسې عقيدونه پرهيز کول لازمي دی ټکه چي داسې عقайдه درلودل لویه ګناه او غت جهل ده. مسلمان بایدله اسلام نه

دومره ناخبره نه وي چي خپل اسلامي عقайд له نوروخخه نشي جلاکولاي . سوال :- كه له يوي خواحضرت نبي عليه السلام فرمائي چي دمضر سرايت کول له يوونه بل ته نشته خوله بلی خوتجربي داثابته کريده چي ديووانسان مرض بل ته سرايت کريده اوهمدارنگه دحضرت نبي عليه السلام په بل حدیث شریف کي دی فرمن المجدوم فرارک من الاسد يعني دجزام په مرض باندي له اخته انسان نه داسي تيبيته کوي لکه له زمری نه ددي حدیث شریف مطابقت له مخته حدیث سره خه ده ا ودتجربی په هکله ئخواب خه ده ؟ ئخواب :- په دی خبره کي شک نشته چي صحت اومرض اوهرخه دالله تعالى ترارادی پوري اړه لري خوالبته دی مسلمانانوعقيدي داسي جوري شوي چي زه له مريض سره په تعلقاتوپه مرض اخته کيرم لکه الله تعالى فرمائي اناعلي ظن العبدی يعني زه دخپل بنده په گومان يم هغه چي خه گمان کوي نوزه هم هغسى ورپېښوم نوپه حقیقت کي دتجربی داخبره هم دالله تعالى په اراده سره ده حکه خوچي کله لنه حضرت نبي عليه السلام نه پونستنه وشهو دهگي صالح اوسماليم اوین په هکله چي له اجريبو(خاربى) اوښانوسره ګډشوي وواوپه مرض اخته شوي وونو حضرت نبي عليه السلام وفرمايل فمن اعدي الاول يعني اول اوين ته دامرض ډچانه سرايت کري بلکي داتول دالله تعالى لخوادي اوحضرت نبي عليه السلام ددي حدیث چي فرمن المجدوم الخ مطلب داده چي تاسوله داسي مريضا نونه لري وه اوسي چي هغه دجزام په مرض اخته وي ترڅوستاوعقيدي صحح اوسماليمي پاته شي ولی که تاسود داسي مريضانوسره تعلقات لري اوتسومريضان شي نوواياست به چي زه حکه په دی مرض اخته شوم چي ماله دغه مريض سره تعلقات لرل اوحالانکه داغلطيه عقيده ده نوصح عقيدي جورپولواوپه همدي صحح عقيدي دپاته کيدوپه خاطرحضرت نبي عليه السلام داسي وفرمايل فرمن المجدوم الخ ورنه په حقیقت کي هرخه دالله تعالى لخوادي خيري اوکه شر ديادونې ورده چي دمسلمانانلوندي رواجونه هم په بدفالۍ کي داخل اوناروادي لکه په نوي دوستي کي له ډوډي خورلونه ورسته دوستانوته لاس نه ورپريمنځل ، دخسرپه کورکي ناوي تردریوپوری په ځنخولي کي کښینول چي اکثرلمنځونه ورنه قضاوی همدارنگه دقېرکندولوپه وخت کي چي کرهان سره ووهل شي وايي چي بل مري کيری همدارنگه خلګ وايي کلياني مه اړوي جنګه یاغم پېښېږي اووايي مسافرللې جارو مه وهی مسافرته تاوان رسېږي اووايي وروکي هلك په سره چپلاخه مه وهی یتيم کيرې که خه هم په سرونه شرعاً ناجائزه همدارنگه وايي ددواخترونوپه منځ کي واده مکوي غم پېښېږي حالانکه دغه دشعیه ګانورواج ده اووايي په سپينه ټنډه ناوي مه راوري مرګ یاغم جورېږي اوهمدارنگه په ډيروناوايوبدفالۍ کيرې چي وايي ددي ناوي دراولپوسره په کورکي غمونه دی ټنډه یي نشهو راپوري بختوره ماخذخلاصه الفقه والعقاید لهدا داتول ناروارواجونه دی اوحرام دی حکه چي هرخه دالله تعالى له جانبه دی خيري واکه شروي ترمختنيوشيانو پوري هيڅ شی تعلق نلري بلکي تردغوشيانو تعلق ورکول بدفالۍ ده اوبدفالۍ په اسلام کي نشته بلکي علماءوورته شرك ويلی ده الله دی مونړله داسي عقایدو څخه وساتي .

خالونه و هل حرام دی

سوال :- دپیروپینتندنبوخورواج ده چى دى و دیدوپروخت په مخ خالونه وهى اوبعضى سرى هم په لاسونوخالونه لگوى په شريعت کى ددى عمل حكم خه ده ؟

حواب :- خالونه و هل حرام دى اوپه داسې عمل کوونکى دخداي ﷺ لعنت ده اوپه کوم ئاي چى خال و هل شوي وي هغه نجس ده که په علاج سره لرى كيدونولرى كول يي واجب دى حضرت نبى ﷺ په دى هكله داسې فرمایي لعن الله الوصلة والمستوصله والواشمeh والمستوشمه مشکوه ص ٣٨١ يعني لعنت كريده الله تعالى په ويستانولگونكى بىئه باندى اوددى عمل په طلب کوونکى باندى اولعنت كريده الله تعالى په خال لگونكوبىخوباندى اوددى عمل په طلب کونکى باندى حضرت امام نووى (رح)

ددي حديث په شرخه کى ليکى داحدىث شريف صريح ده په حراموالى دى خال و هلوا ويستانولگولوكى اودادواپه حرام دى مطلقاً په فاعل او مفعول دواپرباندى اوپه کوم ئاي چى خال ولگىپرى هغه نجس گرزي که چىرى لرى كول له منئه تلل يي په علاج سره كىپرى نولرى كول يي واجب دى اوکه نه لركيدومگرپه زخم سره په داسې حال کى چى تول اندام يي ضايع كىپرى اويا له كاره لوپرى اويايي حسن بىايسىت بلكل ختميدونبىاپي لرى كول واجب ندى البتە توبه ايستل ضروري دى اوپه تاخيرسره يي گنهگارپى حاشيه مشکوه ص ٣٨١ خوبدبختانه چى ددى عمل کوونکى تە داعمل بلكل حرام نه بىكارى نولرى كول خوي خود نشته او توبه ايستل له دى عمل نه يي په خاطركى هم نه رائى بالاخيره داديربدعمل ده او نن صبا په ڈيركترت سره اجرا كىپرى ددى كتاب مطالعه کوونکى نه زما داهيله ده چى بايد دامسئله په خپل اهل عيال باندى هم عملې كرى اونوروتە يي هم ورسوى

دالله تعالى ﷺ نه پرته په بل شې قسم كول

دپروناعالمه خلگو خاص كرد پينتندنوعادت ده چى دالله تعالى نه پرته په نوروشيانوهم قسمونه کوي لىكه په جماعت ، كعبه اوپه پيرصاحب ايا داسى قسمونه کول جائزى او دحضرت عمر(رض) ددى حديث شريف مطلب خه ده من حلف بغير الله فقد اشرك وفى روایت فقد كفر يعني خوك چى دالله تعالى نه پرته په بل خه قسم وکرى نوهغه شرك وکرى اوپه يوه روایت کى دى چى هغه كافرشو؟ حواب :- حلف قسم کول دالله

تعالی نه پرته په بل خه حرام دی اونه دغه قسم پوره کول ضروری دی او نه دالله تعالی نه پرته په بل خه قسم کولوته قسم ويل کيبری هداية په باب اليمين کي ليکي فاليمين بالله دون غيره يعني قسم صرف دالله تعالی په نوم کيدای شي نه په بل خه په بل خه کي ليکي ومن حلف بغير الله لم يكن حالفاكا لنبي ولکعبه وكذا اذا حلف بالقرآن لانه غير متعارف يعني چاچی قسم وکړ دالله تعالی نه ماسوءه په بل شي هغه قسم کونکي نده لکه په نبی ،کعبه او قران قسم کول حکمه چې دا متعارف مشهورنده . او د حضرت عمر(رض) حدیث علماء د حدیث په کفران نعمت او یا شرک خفی باندی حمل کړیده يعني شرک نده خوبیا هم یو خطرناک قول ده حکمه چې يو خود الله تعالی نه پرته په بل خه قسم کول حرام دی او بل ده ګه سپړی چې دالله تعالی نه پرته په بل خه قسم کړي دد په دغه عمل دده نیک اعمال ختمی بری له ذالله دا سې اعمالونه خان ساتل ضروري دی (ماخذ هداية باب اليمين والفجر صادق ص ۷۵)

یوصاھب رتبہ شخص تھے دلپید لوحکم

سوال: -داکثر خلگوراچ او عادت ده چې کله یوم مجلس ته یو صاحب رتبه شخص راشی نو په دی مجلس کي ناست
خلگ دهنه لپاره تعظیم‌آتییری د مسلمانانو دغه عمل د شریعت موافق ده او که نه ؟

خواه :- په دغه مسئله کي علماء ايي چي دچادپاره تعظيمماً لتيدل مطلقاً جائزندی حکه چي حضرت نبی کريم ﷺ په تعظيم سره نبه لايق و و خوهنگه صحابه (رضي الله عنهم) الله دغه عمل نه منع کړل اوختني نورعلماء ايي چي که دالورتبه شخص داغوارې چي ماته دی خلگ ولاپشی نوورته لټيرې دی اوکه نه غواړي نونه دی ورته لټيرې حضرت مولانا عبدالحى (رح) لېکي چي حقه خبره داده چي کومه حضرت امام غزالی (رح) اختیار کړیده چي لتيدل تعظيمماً مطلقاً جائزندی که هغه لورتبه شخص غواړي اوکه نه دهغه دخوشحالی اوعرت لپاره نفع المفتی والسائل ص ۱۲۷ خوباید و وايوچې صاحب رتبه سپري په زړه کي داتقا ضابايدو نکړي چي ماته دی خلگ ولاپشی حکه چي په حدیث شریف کي په دی ډيرسخت وعيده موجوده

په مسجدکي ددنياوي خبروکولو حکم

سوال :- دی پښتو رواج ده چې په جماعتونوکی منجلسونه کوي اودي مهمان خانوپه شکل يي استعمالوي دېښتوندغه عمل حکم خه ده او د الله تعالى ددي ايات مطلب خه ده ؟ وان المساجد لله فلاتدعو اعماق الله احدا مسجدونه دی الله تعالى کورونه دی تاسو مه بولی په مسجدوکی دالله تعالى نه سوae بل هيڅوک

خواب :- په جماعتونوکی دنياوي خبری کول بعضی کتابولکه خزانة الفقه حرام بلی او همدارنگه په بعضی احاديثنوکی په دی باره کی ډير سخت وعيدونه راغلی اودي ذکر شوی ايات په باره کی تفسير احمدی ليکي چې ددي ايات ډير تفسير ورنه راغلی خواضح تفسيري داده چې دا يات نازل شو لپاره دمنع کيدودی خبرودينوي ووپه مسجد کي له جهته دتعظمه دی مسجد خکه چې دادی الله تعالى کورونه دی لهذا تعظيم يي پکارده نولايق له هغه چاسره چې دی الله تعالى اودي رسول الله ﷺ اطاعت کوي داده چې په مسجدکي صرف عبادت اوذکرو وکړي نه بل شي . انتهي

سوال :- دی سنتو خایونه چې نن صباله مسجدو سره جو پېږي که په دی کښي دنياوي خبری کېږي دابه هم جائزنه وي لکه په جماعت کي ؟

خواب :- دی سنتو خایونه چونکي دی مسجد په نيت نه جو پېږي بلکي له اوله نه دی منجلس لپاره په نظر کي نیول شوی وي لهزادی سنتو خایونه دی مسجدو حکم نلري خو چونکي دامنجلسونه دی ما زدیگراو مابنام ترمنځ کېږي اودي سهرپه وخت کي له لمانځه نه ورسته کوم چې دا پېږي دبرکت وختونه دی اول خوپه دی وختوکي پته خوله کښیناستل هم دذکر په شان ثواب لري نو پته خوله کښیناستل پکاردي اوکه خبری کوي نو مناسبه داده چې له بي هوده او بيكاره خبرونه پرهیز وکړي حکه چې نبی ﷺ فرمایي ومن لم يقل خيراً فليصمت يعني خوک چې د خير خبری نکوي نو پته خوله دی کښيني

په نوکانو درنګ لګولو سره او دس نه کېږي

سوال :- یونوی رسم دېنخو دا هم ۵ چې په نوکانو رنګونه لګوی ددی عمل په کولو سره په او دا سه او غسل کي کوم تغير راخی اوکه نه ؟

خواب :- په او دس او غسل کي دا ضروري ۵ چې نوکانو ته او به ورسپوی که چيری دا سی یومانع موجودشی چې نوکانو ته او به نشي رسیدلاي نوا دس نه کېږي دنوکانو رنګ هم دا سی ۵ چې نوکانو ته او به نه پر پېږي دی لهذا علمأو په دی فتوى کړي ۵ چې دنوکانو درنګ سره او دس نه کېږي او دی اصل دی علمگیری لاندی الفاظ دی اول لذق باصل ظفره طین یابس اور طب لم يجز علمگیری ج ۱ که په اصل دنوکانو پوری وچې یالندې ختمي

نېستې وي نواودس نه كېږي . بالاخیره دی نوکانورنگ لګولوسره اودس نه كېږي که چېري دارنګ لګيدلى وي نوضروري ده چې داودس کولوپه وخت يې وګروي (لري) کړي ځکه چې داډيرخطرناک عمل ده مسلمانانوته پکارده چې خپل اهل او عيال دداسى اعمالونه رابندکړي کنه مسئوليت به يې دی تولوپه غاړه وي حضرت نبى كريم ﷺ فرمایي ګلکم راعى وکلکم مسئول عن رعيته يعني هريودتاسونګهبان ده اوهرهيودتاسوممسئول ده له خپل رعيته يعني اهل او عيال نه

دطريقت اثبات دقران اوحدیث نه

سوال :- بدختانه چی حینی خلگ له طریقت اوبيعت نه انکارکوي واي چی داله کوم ايات اوياحدیث نه ثابت نده که په دی هکله معلومات راکړۍ خودوهاست پسنده خلګوغلط فهمی زائله شی ؟

حواب :- بيعت ياطریقت ياه پښتو ساده ژبه لاس نيوی دقران اوحدیث نه ثابت ده اوورنه انکارکول صرف جهل اوتابع دهواده اوډشیطان دوسوسو پیروی ده دطريقت خلورطريقې نقشبندیه قادریه سرورديه چشتیه دنړی په ګوت ګوت کی موجودی دی اوحق دی په لکھاوواومیلیونو عامليں لري اوپه خلورومذہبکی تراوشه په دی طریقوهیڅ یو عالم نه ردکړی نه یه داعمل دشريعت خلاف بلی بلکی **تولوعلماً** داعمل په دین کی یوضوري عمل بلی ده اوپه خپله علماء ووچی دصحابه وونه ورسته دوى دحق لارښوده دطريقت دغه عمل اجراءکړی اوخانونه یې پکښی داخل کړی اونوروته یې هم په دی عمل باندی توصیه کړیده بعضی اهل حدیث یا غیر مقلیدین دبیعت نه انکارکوي حالانکه چی دادنیا په سریومفسده اوی ادبه اوډشیطان دخوهیشا توتابع فرقه ده دبیعت ثبوت له قرانه علماء په لاندی ايات کې بنی یا ایهالنبي اذاجاءک المونات یبایعنک الایه ترجمه ای پیغمبره چی کله تاته مسلمانی بشئی رائی اوله تاسره په دی خبره بيعت کوي چی له الله تعالى سره به شریک نه چوړوی اونه به غلاکوی اونه به زناکوی اونه به خپل بچیان قتلوي اونه به په کوم بهتان راتګ کوي چی دخپلواسو اوپښو په مابین کی یې جوړکړی وی نه به ستانافرمانی کوي په مشروع اورواووکاروکی نوروسره بيعت وکړه بیان القران حکیم الامت مولانا اشرف علی تهانوی ددی ايات په حاشیه لیکی چی دا ايات په دی خبره واضح دلالت کوي چی بيعت په اسلام اوقران کی ثابت ده اوله حدیث نه دبیعت ثبوت دعیاده بن صامت روایت ده قال عليه الصلوة والسلام **و** عصابة من اصحابه بايعوني علی ان لاتشرکوابالله ولا تسربوا لاتزروا الخ بخاری ترجمه چی حضرت نبی ﷺ و فرمایل اودده اردگرد په شاوخواد صحابه وویوه ټولی و چی ماته بيعت راکړی په دی چی تاسوبه له الله تعالى سره شریک نه نیسي اونه به غلاکوی اونه به زناکوی او تراخیره حدیث شریف حضرت مولانا ذکریا(رح) ددی حدیث شریف لاندی لیکی دحضرت نبی ﷺ دغه بيعت دصحابه وونه نه بيعت داسلام ده نه بيعت دجهاد بلکی داعینی هغه بيعت ده چی صوفیه حضرات خلیفه گان یې په امور داسلام باندی دتینګښت لپاره اخلى حضرت مولانا عبد الغفور عباسی لیکی چی داحديث په دی تصريح ده چی دبیعت اسلام او جهاد نه علاوه په ترک دگناه او په التزام دنیکو اعمال الوهم بيعت دنبی ﷺ په زمانه کی موجودو دمحدث جلیل مولانا خليل احمد سهارنپوری نه سوال وشو ایاستا سویعنی داخل سنت والجماعت په نزد باندی مشغولیدل په اعمالو دصوفیه ۽ باندی اوورنه بيعت کول جائز دی اوایاتا سو په دی قول کوي چه رسیدل ده یغوفیوضو باطننه چی له سینود بزرگان او په قبر و ددوی چی نوروته به رسپری او هغه فایده ځنی اخلي داحق دی ؟ په حواب کی لیکی یستحب عندنا اذا فرغ الانسان من تصحیح العقاید وتحصیل المسائل

الضروريه من الشرع ان يبایع شیخاراسخالقدم فی الشريعة زاهدافی الدنيا راغبافی الآخرة الخ يعني مستحب ده زمونپداهل سنت په نزدباندي چي کله یوانسان فارغ شی له صحح کولودعقايدوڅخه اوله حصلولودضوري مسائلوډشريعت نه نوبایدبيعت وکړي له یوه شیخ خخه چي هنځه راسيځ القدم وي په شريعت کي اوبي پرواه وي له دنيا نه اوطلب کونکي داخيرت وي عقايدا هل سنت والجماعت ص ۲۶

دبیعت ضرورت او د صحبت شیخ ثبوت له قران نه

سوال :- ایابیعت کول ضروري دی ؟

خواه :- ددي متعلق حضرت اشرف علی تهانوي (رح) په خپل کتاب التکشف ص ۱۲۶ کي ليکي چي لکه خرنګه دمراض ظاهری دعالاج لپاره دیوداسي طبیب ضرورت ده چي په خپله هم صحح او تندرست وي او د نورو علاج هم کولای شی همدارنګه دمراض باطنی دعالاج لپاره ددادسي شخص او مرشد ضرورت ده چي په خپله هم متقدی او صالح وي مبتدع او فاسق نه وي او د نورو هم تکمیل او تصحیح کولای شی (انتهی) لکه خرنګه چي مخته تیرشوحضرات صحابه با وجود ددموره کمالاتوچي هريويي ددين ستوري او زناوه او ده دایت وړانګي ددوی په اقتداء کي مستوري وي چي ديوه ادناصحابي درجه او مرتبه یې داوسني زمانی له یوه غټه ولی نه او چته او بلنده و ه خوبیاهم دوی دحضرت نبی کريم ﷺ سره په ترک د معصیاتوبیعت کاوه نو دن زمان مسلمانان چي دېiroبد بختیو اوناروا و وښکار او مرتكب دی خنګه کولای شی چي دجهل او ضلالت په توره تیاره کي خپل مقصده خان ورسوی ترڅوچي یې یوره نهادخان لپاره نوی غوره کړي داسی ره نه مايان او لیالادنپری په گوت گوت کي موجوددي هر انسان ته لازمه ده چي دا ولیا لو وسره تعلق پیدا کړي او په هغوي دشـو

يوبرکاتوا و انواري الهي فيوض خه ناخه خان ته راجلب کړي لکه چي یوشاعروا يي دعطار په دکان کښينه چي
عطارشـي - خود به سوزـي چـي ملـگـري دـلوـهـارـشـي

اوالله تعالى دنيکوبند ګانوسره په تعلق درلودلوسره مسلمانانوته توصيه کوي او فرمائي واتبع سبيل من اناب الى ترجمه متابعت کوه په دين کي دلاري ده ګه چاچي رجوع یې کړيده ماته يعني له هغوسره تعلق جوړکړه بل خـاي الله تعالى فرمائي واصـبرـنفسـك مع الـذـيـنـيـدـعـونـرـبـهـمـبـالـغـداـوـهـوـالـعشـىـيـرـيـدـونـوـجـهـهـتـرـجـمـهـاوـبـنـدـکـرـهـنـفـسـ خـپـلـهـهـيـغـوـکـسـاـنـوـسـرـهـ چـيـ بـولـېـ ربـ خـپـلـ پـهـ سـهـاـرـاـوـبـيـگـاهـ کـيـ اوـارـدـهـ کـوـيـ پـهـ دـيـ سـرـهـ رـضـاـدـالـلـهـ تـعـالـىـ بل خـايـ اللهـ تـعـالـىـ فـرمـاـيـيـ يـاـيـهـالـدـيـنـ اـمـنـاـتـقـوـلـهـ وـکـونـوـمـ الصـادـقـيـنـ تـرـجـمـهـ ايـ مـؤـمنـاـنـوـوـبـرـيـپـرـيـ دـالـلـهـ تـعـالـىـ نـهـ اوـدـصـادـيقـيـنـيـوـ رـيـبـنـتـيـنـوـ(ـسـرـهـ وـوـاـوـسـيـ مـوـلـانـاـذـکـرـیـاـ(ـرـحـ)ـلـیـکـیـ چـيـ مـفـسـرـینـ واـيـيـ دـرـیـبـنـتـیـنـوـنـهـ مـرـاـدـدـتـصـوـفـ شـیـخـانـ دـیـ خـوـکـ چـيـ دـدوـیـ دـدرـشـلـ خـدـمـتـگـارـشـیـ نـوـدـدـوـیـ دـتـرـبـیـتـ اـوـرـوحـانـیـ قـوـتـ پـهـ بـرـکـتـ دـابـنـدـهـ لـوـيـيـ

لويي ترقى کوي تبليغ نصاب ص ۳۱ الله تعالى په مذکروياتونوکي صراحة بيان کړي چې که تاسوتقوي کوي
نودصاديقينواوليالاومعيت يوځاي والي اوله هغوسره صحبت اختيارکړي

د بعضی شاعرانواقوال هم دی طرف ته رابلل کوي لکه یوشاعرليکي صحبت صالح تراسالح کند - صحبت
طالح ترا طالح کند

يعني دنيک صالح مجلس به تانيک کړي او بد مجلس به دی بدکړي یوبل شاعرليکي
هرکه خواهد همنشيني باخدا گونشيند در حضور اولياوکي

هرڅوک که غواری یوځاي والي له الله تعالی سره ورته ووايکېښينه په حضور داولياؤکي

دشیخ شرائط

سوال :- له څنګه شخصيت خخه باید بیعت وشي ؟

خواب هنځه شخص چې ورنه بیعت کېږي ده ځه دپاره علماء ولاندی شرائط بيان کړیدی بایدمتqi او صالح وي
دستت تابع وي مبتدع بایدنه وي دینی علم په قدر ضرورت ورته حاصل وي عاقلان عالمان ده ځه طرف
ته مائل وي ده ځه صحبت او مجلس باید مؤثر وي او ده ځه دصحبت او مجلس نه دمریدانو دعمل اصلاح کېږي
هغه اشخاص چې په مذکور و شرائط سنبال نه وي قابل دبیعت نده.

د چنازی او میت مسائل

د چنایی نه بعد د دعا حکم

سوال :- دحنازی نه بعدیه اجتماعی صورت سه دعاکول مستحب ده که مکروه؟

خواب :- دی میت قریبان دخپل میت دپاره په انفرادی صورت سره چې هروخت وغواړي داعاکولای
شې البته دجنازی نه بعد په اجتماعی صورت سره دعاکول دصحابه کرامواوتابعینو اوابیع تابعینونه ثابته نده
لهذا د فقهی حنفی ډیر معتبر و کتابونو دغه عمل مکروه بلی اوور خخه یې منع فرمایلی ده لکه چې په
محیط کی لیکی :- ان الد عاب بعد صلوة الجنائزه مکروهه محیط باب الجنائزه؟ دجنازی نه بعد دعاکول
مکروه ده په خلاصه الفتاوى کی لیکی لا یقوم بالدعائی قراءة القرآن لاجل المیت بعد صلوة الجنائزه و قبلهاج ا ص

۷۰۰

د جنازی نه بعد او یام خسته دمیت لیاره سورت ویل اودعا کول دی نه وو شی

یہ فتاویٰ سراجیہ کی لیکی

اذا فرغ من صلوة لا يقوم بالدعا ص ۲۳ چی کله دجنازی نه فارغ شې نو د دعا د پاره دی نه دریپری په بزازیه علی هامش عالمگیریه کې لېکي

لایقوم بالدعابعدصلوة الجنائزه لانه دعامره جا ص ٢٨٣ دجنائي دلمانجه نه
بعددعادیاره دي نه دربری خکه چي هغه یواردعه اکریده یعنی یه جنازه کي

یه بحر الرائق کي لیکي ولاید عویض الدالتسلیم جاًص ١٨٣ وروسته له سلامه دی دعانکوی

ملاعلی قاری (رح) یہ مرقات کی لیکی

لاید عاللمیت بعد صلوة الجنائزه لانه يشبه الزيادات في الصلوة الجنائزه مرقات ج ٢ ص ٢١٩ دجنائي دلماشه
نه دي وروسته دي دعائکوي حکه حي دازيادت ده يه لمانهه دجنائي کي

حضرت مولانا عبد الحی (رح) لیکے

عن أبي بكر حامد الدعا بعد صلوة اجنازة مكر وهة نفع المفتى والسائل ص ١٣٤

ابوک حامدوابی، حی، دعاوسته له لمانخه دحنازی نه مک و ۵۵

مجموعه خانی قلمی لیکی

دعاخواندوفتوى برين ١٢٥ ص ٣٤٩ هكذ فى جامع الرموز ج ١ ص

دعادى نه کوي فستوى په دى خبره ٥٥.

حيلة اسقاط

سؤال :- مروجه حيله اسقاط چي دهرعام اوخاص لپاره جورپوري خنگه ٥٥؟

حواب :- بایدواوایوچی حيلة اسقاط ثابتنه ده اوافقهی حنیفی په معتبروكتابوکی ددي ذكرشته خوالبته مروجه حيله اسقاط بعضی نقصاناتوله وجي خوندوره نده هغه نقصانات چي په مروجه حيله اسقاط کی موجوددي په لاندی دول دی (ا) داچه داحيله فقه اووصرف دمسكينانوپاره تجويزکړي حالانکه چي نن صباده هرڅومره دېرمالدار

دپاره هم داحيله جورپوري چي دادحقيقت خلاف ده بل داچي په دی حيله کي دلث مال لحظه نه کېږي اوديتيم بچيانو حق نه ساتل کېږي بل داچي حيله اسقاط نن صبا یوروواج ګرئيدلي ده که یوډيرغريپ مسکين وراث وي هم درواج اوپښتونوالی په خاطر به ضرور په خپل مرده پسى اسقاط ورکوي ولوکه روپي په قرضه اوسود ورته اخلي هم اوبل داچي داحيله

اقلائي مستحب عمل ده خودعوامو په نزد داحيله مستحب نه بلکي واجب يافرض ده اوحالانکه هرمستحب چي دی درجي ته ورسيري هغه مکروه ده لکه درمختارليکي سجده الشكرمستحبة به یفتني لکنه انکره بعد الصلواه لان الجهله یعتقدونه اسننه وواجبة درالمختارقبيل باب اعتکاف يعني سجده دشكربمستحب ده اوفتوى په دی خبره ده لakan له لمانځه نه ورسته یي کول مکروه دی ځکه چي ناعلمه خلگ په هغه باندی دنسټ يا واجب ګمان کوي ځکه خوعلمگيري هم ليکي قالوا هزادلم یتخذ عادة بل فعل ذاتک احيانا اما اذا تخذ ذاتک عادة له فانه يکره علمگيري كتاب الحيل ج ٦ ص ٣٩٠ ځيني خلگ واي التزام ناجائزه دوام جائزه ده په داسې اعمالوکي دوام ده نه التزام خواب داده چي دوام هم هروخت جائزه علامه شامي ليکي لاينېغى ان يقراء سورة متعينه على

الدوام لثلا یظن بعض الناس انه واجب ج ١ ص ٤٠٢ يعني نده مناسبه خبره چي یوسورت معین هميشه واي ددي لپاره چي بعضی خلگ په هغه باندی دواجب ګمان نه وکړي همدارنګه ملاعلى قاري ليکي الدوام على امرمندوب قدیوهم العوام فی الغلط ویعتقدونه الازما - مرقات ج ٢ ص ٢٩٤

يعنی همیشه توب په مستحب کارباندی کله کله عوام په غلطی کی اچوی اوهنه داعقیده کوي چی دالازم ۵۵
بایددوام نه پری ئشی په مروجه حيله کی دوام نه بلکی التزام موجودده بالجمله حيله فی نفسه
یومستحب امرده حکه خوزمونبراسلافودغه عمل کریده خوالبته عوامودغه حيله دمذکوروشرائط‌په
وجهه دیته مفضی کړه چی مکروه شی حکم خومولانا رشید احمد لیکی حقوق ماليه له حقوق
دی اداکولواد کېږي اوهحقق بدنبه لکه لمونځ اوروزه په فديه ورکولوادا کېږي باقی پاتی شوه مروجه حيله
اسقط دامحضر لغوه اوبي هوده حلیه اوپه خيرلقرنون کی ددی هیڅ اثرنه ليدل کېږي فتاوى رشیده
ج ۱۲۶ خوکه بياهم دحيلي ټول شرایط په نظرکي ونيول شی اوواصلاح شی کول يې بشه خبره ۵۵
خومشكل داده چی په ټول شرائط برابر حيله انجام کول ناممکنه خبره ده هذاماعندی وللناس فيما يعيشون
مذاهب.

تعزیه

سوال :- دی خلگورواج ده چی دجنازی نه بعددمپی وارت په جماعت کی تردریوورخو پوری ناست وی اونورخلگ ورته رائی ورته تعزیه کوی چی ددی دپاره دنیالیواو بالبنتونخاص انتظام وی اوله نوروکورونو چایونه رائی چی دمپی دوارث دکورچای هم پکنی وی ایاداعمل صحی ده اوکنه ؟

حواب :- دغه عمل بعضی کتابونومطلقاً مکروه بلی ولوکه تعزیه مستحب ده لکه چی رد المحتارلیکی

وفي الجلوس للتعزية في غير المساجد واما فيه فيكره وفي الامداد قال كثير من ائمنا يذكره الاجتماع عند صاحب البيت ويكره له الجلوس في بيته حتى يأتي إليه من يعزى السُّخْ قلت وهل تنتفي الكره بالجلوس في المسجد وقرأة القرآن حتى اذا فرغوا اقسام ولِي الميت وعزاه الناس كما يفعل في زماننا قال الظاهر لا تكون الجلوس مقصوداً للتعزية لاقرأة القرآن ردمختارص ج ٦٦٤ خبره به كبنيانستولپاره دی تعزیه په غیردي مسجد کی ده اوکوم چی په جماعت کی تعزیه اخیستل دی دامکروه ده اوپه امداد کی دی چی دیروزموږ امامانوعلماءوویلی چی دی دمپی په کورکی جمع کیدل دا مکروه ده او دمپی دوارث لپاره هم دامکروه ده چی په کور کی په دی نیت کبنيانی چی خلگ ورته راشی اوتعزیه یی وکړي علامه شامي وايي چی مساویل چی په دی کراهته ختمیږی چی په جماعت کی کبنيانی اوقرأت ووايي اوبياخلگ دمپی وارت ته تعزیه کوي کوم چی زموږ په زمانه کی رواج ده وویل چی ظاهره داده چی صحيح نده هکه مقصود کبنيانستل لپاره دتعزیه وی نه لپاره دقراۃ قران اوهمدارنگه فتاوى تاتارخانيه ليکي

الجلوس في المسجد ثلاثة أيام للمصيبة مکروه ص ٢١٨٣ په مسجدکی دری ورخی کبنيانستل دمصیبت دپاره مکروه دی اوفتاوی عالمگیریه دخزانة الفتاوی په حواله سره ليکې

وفي خزانة الفتاوی والجلوس للمصيبة ثلاثة أيام رخصة وترك احسان ج ١٦٧ اوپه خزانة افتاوی کی دی چی کبنيانستل لپاره دمصیبت دری شپی رخصت ده خو پرسودل یی بنه دی که په بعضی کتابوکی تردریوشپوری تعزیه فاتحه اخیستل جائز ليکل شوی هم دی خو ددی خاص انتظام سره چی په مروجه فاتحه کی دی هغه هم جوازنه ورکوي.

لکه په تبیین الحقایق کی ليکي

ولباس بالجلوس الى ثلاثة أيام من غير ارتکاب محضور من فرش البسط والاطمئنة لانها تخدعند السرور ج ١٣ ٢٤٦ خه باک نشته لپاره دکبنيانستلودی فاتحی تر دیریو ورخوپوری ترڅوچی منوع شی نه وی

ورسره پیوسته شوی لکه غورول دفرشاودخوراکوبرابرول ٿکه چی دادخوشحالی په وخت کی وي نه دغم---
له دینه علاوه مروجه فاتحه نورو ڏيرمسجدا تو لره مستلزمه ه د لکه په جماعت کي منجلس کول نسوار
کول اونورحالانکه چی مسجدونه صرف ذکر لپاره دی علاوه پردي چی په مروجه فاتح کی
لاسونه پورته کول اودعا کول احسن الفتاوى بدعت بلی لهزاددي عمل پريښو دل لازم دی دتعزيه
اخيسنلواصحيح طريقه داده چی دي مرده وارث یاولي په خپل کورکي تعزيه واخلي خوهله هم باید خه
خاص انتظام نه وي خوراک خبناک برابرول صحيح نده او داهـم ضروري نده چی وارث به بلکل
نوره رخه پر پـدـي او دـدـي لـپـارـه به نـاستـ وي بل هـيـخـ کـارـبـهـ نـکـوـ

تـکـرارـ دـتعـزـيهـ

سوال :- داختر په ورخوکي خـلـگـ دـيـ مـرـيـ دـوـارـثـ کـوـرـتـهـ وـرـخـيـ اوـورـتـهـ تعـزـيـهـ کـوـيـ وـلـوـکـهـ مـخـتـهـ هـمـ تعـزـيـهـ کـپـيـ
وي اياداعمل جائزه اوکه ناجائز - بـينـوـاـتـوـجـرـواـ.

خواب :- دوهم وارتزيه کول مکروه ده که ده عيدپه ورخوکي وي اوکه په

نوره رخوکي البتہ دمسافرياده چادپاره چی تعزيه يي نه وي کپي جائزه که خه هم ددي غائب دپاره
چی فاتحه يي نده اخيستي بشه خبره داده چی دعيـدـپـهـ وـرـخـوـکـیـ وـرـتـهـ تعـزـيـهـ وـنـهـ کـپـيـ بـلـکـیـ دـعـيـدـمـخـکـیـ
اويا وروسته دی وکپي ٿکه چی داده خوشحالی شپي اوورخى دی اوپه تعزيه سره تجدد حزان راخي .
رـدـالـمـحـتـارـپـهـ دـيـ هـكـلـهـ دـاسـيـ لـيـکـيـ

واولها افضل اى بعد دفن و تـکـرـهـ بعدـهـالـانـهاـ تـجـددـ الحـزـنـ الـىـ لـغـائـبـ وـتـکـرـهـ التـعـزـيـهـ ثـانـيـاـ

له دفن (خبيـدـلوـ) دـمـپـيـ نـهـ بـعـدـفـاتـحـهـ اـخـيـسـتـلـ بـهـتـرـدـيـ اوـ لهـ هـغـهـ وـرـوـسـتـهـ مـكـروـهـ دـهـ ٿـکـهـ چـيـ دـادـمـپـيـ
وارـيـثـانـوـتـهـ غـمـ وـرـنـوـيـ کـوـيـ الـبـتـهـ کـهـ کـوـمـ غـائـبـ وـيـ تعـزـيـهـ يـيـ نـهـ ويـ کـپـيـ نـوـکـلـاـيـ شـيـ اوـدوـهـمـ
ٿـلـ تعـزـيـهـ مـكـروـهـ دـهـ

پـهـ مـرـيـ پـسـپـيـ دـخـيـرـاـتـوـشـرـعـيـ حـيـثـيـتـ

سوال :- دـيـ ڏـيـرـوـمـسـلـمـاـنـاـنـوـرـوـاجـ دـهـ چـيـ پـهـ خـپـلـ مرـدـهـ پـسـيـ پـهـ يـوـتاـكـلـيـ وـخـتـ خـيـرـاـتـونـهـ کـوـيـ لـکـهـ اوـلـ ،ـدـرـيمـ
اوـومـ اوـکـلـنـيـ (ـتلـنـهـ)ـ دـشـرـيـعـتـ لـهـ نـگـاهـ دـدـيـ عـمـلـ خـهـ حـكـمـ دـهـ ؟ـ

خواب :- دـمـپـيـ دـپـارـهـ دـعـاـاـسـتـغـفـارـ صـدقـهـ اوـخـيـرـاتـ وـرـکـولـ لـپـارـهـ دـيـ اـيـصالـ ثـوابـ جـائزـهـ الـبـتـهـ دـدـغـوـاعـمـالـوـدـپـارـهـ دـيـ
خـاصـوـورـخـوتـاـكـلـ صـحـيـحـ نـدـيـ هـوـکـهـ يـوـعـاـقـلـ بـالـخـ وـارـثـ لـهـ خـپـلـهـ مـالـهـ دـيـ غـرـيـبـاـنـوـدـپـارـهـ خـهـ خـورـاـکـ

برابر وي بغيردتعين دوخت نه صحيح ده اوکوم چي تعين دوخت ده ددي جوازپه هیچ يومذهب کي هم نه ليدلکيرى علامه ابن اميرالحاج المالکى په خپل كتاب مدخل ج^۳ص ۲۷۵ کي دى عمل ته بدعت ويلى امام ابن حجرمکي شافعی دى عمل ته بدعت مذمومه ويلى فتاوى كبرى ج^۲ص ۷ ج^۳ امام موفق الدین حنبلی دى عمل ته مکروه ويلى مغنی ص ۴۱۳ اودا حنافو دعلمماوو اقوال په دى مسئله کي په لندي ډول دى.

ردا محتادی برازيي په حواله ليکي

ويکره اتخاذ الطعام فى اليوالو والثالث وبعد الاسبوع ج^۱ص ۶۶۴ او مکروه ده برابرول دى خوراک په اوله ورخ اوپه دريمه ورخ اوورسته له اوومى نه علامه شامي په بل ئاي کي ليکي يکره الاجتماع عند صاحب البيت بل اذا فرغوا من الدفن فليتفرقوا ؟ مکروه ده جمع کيدل په کوردمې کي بلکي چي کله فارغ شى له دفن خبیلودمې نه نوخواره واره دى شى اوپه خپلوكارودی مشغول شى .

فتاوي عالمگيري ليکي

ولاباح اتخاذ اطعام ثلاثة ايام كـذا في التتارخانيه ج^۱ص ۱۷۶ اوندي روابرابرول دى خوراک دري شپي دمېري په کورکي همدارنگه په تاتارخانيه کي دى

حافظ ابن الهمام ليکي

ويکره اتخاذ الضيافة من الطعام من اهل الميت لانه ش——رع في السرور لافي الشوروهی بدعة مستقبحة فتح القدير ج^۱ص ۴۷۳ مکروه ده تيارول دى خوراک له کوره دى مړي نه ئـکـه چـي دـاـپـه خـوشـحالـيـ کـي وـيـ نـهـ پـهـ غـموـکـيـ اوـدـاـيـوبـدـعـتـ قـبـيـحـهـ ۵

حضرت ملاعلی قاری (رح)ليکي

بل صح عن جریر(رض) کنانعده من الیناحة وهو الظاهر رفی التحریم قال الغزالی (رح) ويکره الاكل منه قلت هذا اذلم يکن من مال الیتـمـ والغائبـ والافـهـ وـحرـمـ بلا خـلافـ مـرـفـقـاتـ جـاصـ ۱۵۱ حضرت جریر(رض)نه صحيح روایت ده چې موبیه دا خوراک په ويورماتم کي شمیرول امام قاری (رح) فرمایي چې داحدیث ظاهره ده په حرام والی ددی عمل کي امام غـزالـيـ(رح) فـرمـایـيـ چـيـ خـورـاـکـ کـوـلـ له دـيـنـهـ مـکـرـوـهـ دـيـ مـلـاعـلـیـ قـارـیـ وـاـيـ کـرـاهـهـ هـلـتـهـ دـهـ چـيـ پـهـ دـيـ کـبـنـیـ دـیـتـیـمـ اوـغـائـبـ مـالـ نـوـيـ مـصـرـفـ شـوـیـ اوـهـنـهـ خـوـکـ چـيـ مـوـجـوـدـنـهـ وـيـ مـالـ مـصـرـفـ شـوـیـ وـيـ بـيـادـعـمـ اوـؤـزـنـهـ خـورـکـ کـوـلـ حـرـامـ دـيـ

حضرت قاضی ثناء الله په خپل وصیت کي ليکي

بعد مردن من رسوم دنیوی مثل دهم وبستم وشماهی وبر سینی هیچ نه کنید زیرا که رسول ﷺ زیاده از سه روز ماتم جائز نداشته اند و حرام ساخته اند مالابدمنه ص ۱۶۰ زماندارگ نه و روسته دنیوی رسمنه رواج چونه مکوی لکه لسم، شلم اوکلنى تله هیچ مکوی خکه چی رسول تدریبو ورخ وزیات غم لمانح لرواندی بلکی حرام کړی یی دی . له دینه ماسوازمودمروجه خیراتونه په نورو دیرو قباحتومشتمل دی هغه داچی دخیراتونه بلکل دخداي ﷺ درضا او ثواب دپاره نه وی بلکی درواج او پښتووالی په خاطروی ولی که دغه ولی یاوارث ته و واي چې دغه روپی فلانی مسکین او یافلانی مدرسې ته پتپی ورکړه په دې کښې به ستاثواب زیات وی اوستامرده ته به یی زیاته فائده رسیدرې نوهغه دې خبرې ته تیارنده کومه چې موږ تجریبه کړی ده اوبل داچه که یو دیر غریب وارث وی هم خودی به پخپل مرده پسی ضرور خیرات کوی دنوم او پښتو په خاطر و لوکه روپی په قرضه او پا په سودورته اخلي هم اوکه خپل اهل او عیال او لاد په وچه مړی کښینوی هم اوبل داچه په دی خیراتوکی اکثر د خپل و اونا و دوستانو اشنایانو حصه وی دی مسکینانو چندان لحظه نه پکښې کېږي لهذا داعمل ده ګه مثال مصدق ګرځی چې واپی - هندوستري خداي ﷺ ناراضه ؟ بالاخره په مونږ لازمه ده چې مسلمانان پوه کړی او په دینې معاملاتوکی او مصارفو کی ورته شرعی طریقه و بنې په او خپله وجیبه او مسئولیت له غارې لرې کړو

دختم شرعی حیثیت

سوال :- بعضی خلگ په خپل مړی پسی دایصال ثواب په نیت اویا دمصبیت دفع په خاطر ختمونه کوی چې په دی کی دخوراک ترتیبات هم نیول شوی وی او له مدرس و حافظان یا طالبان راغواړی او تول قران شریف په ډیرنډوخت کې ختمه وی د شرعا ت له له نظره داعمل خنګه ده ؟ بینو تو جروا

حواب :- په مروجه ختم قرانکریم د هند سند علم او و متفق دی چې مکروه او بدعut ده که خه هم بعضی کتابونه جوازور کوی لکه

حضرت مولانا عبد الحی (رح) لیکې

یکره ان قرواجهرا الاحلال که باستماع القرآن وهو فرض في خزانة الروايات في التاتار خانی که عن المحيط من المشائخ من قال ان ختم القرآن بالجماعة جهرا ويسمى سپاره خواندان بالفارسيه مکروه و في القنه عن شرح السر خسى يکره للقوم ان يقرؤ جملة لتضمنها ترك

الاستماع والانصات بهما وعن فتاوى أبي الفضل الكندي لباس به وفي النهاية من الم悲哀 من قال قرأة القرآن بالجزاء الثلاثي مكرهه لما فيه من الخلط وفي المحبة وال العامة جوزه بدعة حسنة نفع المفتى والسائل ص ١٠٩ مكرهه دى كه يه زوره واي خكه چي په اوريودودي قرنكريم کي خلل راخي حالنکه اوږيدل دقران کريم فرض دی اوپه خزانه روایات کي له تاتارخانيه نه نقل کوي په حواله دی محیط چي بعضی مشائخویلی چي ټول ختم دقران په زوره کول چي په فارسي کي ورته سپاره خواندان واي مكرهه دی اوقينه کي له شرح سر خسی نه دی چي مكرهه دی دقوم دپاره ويبل ډټول قران خکه چي په دی کي اوږيدل اوپته خوله کيدل نه لحاظ کېږي اوپه فتاوى دابي الفضل کرماني کي دی چي پروايي نشته په نهایه کښي دی چي بعضی مشائخویلی چي د ټول قران ختم کول مكرهه دی اوپه مجتبی کي دی چي عامو علم او وجوه زور کړي او بدعه حسنة يه ورته ويلى ۵

دي پورته عبارات مطلب داشوچي ډټول قران ختم کول مكرهه ده خکه چي هغه خو خرابيانولره متضمن ده اول داچه په هغه کي داستماع او انصات لحاظ نه کېږي اوبل داچه په هغه کي دسجدي تلاوت لحاظ هم نه کېږي اوبل داچه په هغه کي هغه خلگ هم شرکت کوي چي د صحيح ويولد قران توان نه لري اوبل داچه دتیزې له وجه په هغه کي ضرور غلطې راخي چي دابه دثواب پرخائي اوبل شې اوبل داچه ده ګو حافظانو او طالبانو په نيت کې هم خه فرق وي چي هغه دخواراک او بارو پولالچ ۵

لهذاکه بلکل دا اعتدال نه کاروا خلود مره به و وايوچي صرف يوه سپاره ختم کول او بونفرچي صحيح قران يه زده وي وايي او نور په خوله ناست وي دابه جائزوي او ميدهه چي مرده ته يه ثواب و رسيدې اوپه دی کې د حافظانو، طالبانو را بللوته هم ضرورت نه پاته کېږي چي بياد هنوي نيتونه اصلاح شې بلکې صرف دکلي امام اوپه خپل کورکې داسې شخص پیدا کي دا شئ چي دا يوه سپاره ختم و کړي اوپه دی کې پورتنې خرابيانی هم نشته والله اعلم

د زيارتو متعلق مسائل

سوال :- غيرمقليدین زيارتونوته تلل شرك بولي ايادا خبره صحيح ده او كنه او زيارتونو ته تلل ثواب ده او كه وبال ؟

حواب :- چونکي حضرت نبی ﷺ دبعثت نه مخته جهل او شرك او قبر پرستي ولهذا د مسلمانان وعد عقیدودي
برابر ولود پاره حضرت نبی ﷺ اول وارخاگ د زيارت كولونه منع كړل خوکله چې اسلام ترقې وکړه او مسلمان پوه
شول نو حضرت نبی د زيارت كولوا جازت وکړاووي فرمایل : كنتم نه يه تكم عن زيارت القبور الافزورهالخ مشکواه
۱۵۴ ترجمه مامنځ کړي واسطي له زيارت كولو دقبر و خخه خبردار او س زيارتونه کوي خکه دا تاسوته له دنيانه بې
رغبتی درکوي او خيرت دريادوی له هزاددي حدیث له رویه د زيارت کول جائزنه بلکي په تول عمر کي
يواروا جب او يامستحب ده على اختلاف بين العلماء البته په زيارت کولوکي دافراط و تفريط نه باید کارنه
واخستل شی بلکي په هغه طریقه زيارت وشي کومه چې شريعه سودلي هغه په لاندې دول ده

د زيارت کولو شرعی طریقه

زمور په مذهب وسیله جائزه ده له هزار زيارتونوته تګ کول او اولیا، شهداء او صالحین په خپلود عاؤوکی وسیله
گرزول صحيح ده نو چې کله مقبری (هدیری) ته ورغلی سلام به و رواچوی په دی شان (سلام عليکم دار قوم
مؤمنین انتم لناسل و نحن لکه تبع وانا انشاء الله بکم لاحقون نسئل الله لنا ولکم العافية) له دينه وروسته به
سوره اخلاص (۷) حلہ ووایی اویات

الكرسي او ياسين شريف او ثواب به يي مرده ته او تولي مقبرى ته وبخښي وروسته به دعاورته وکړي
دي مغفرت او دي ځان په هکله په دی شکل دعا کولاي شي چې يالله ستاددي صالح او نیک بندې په
وسیله زمادغه دعا قبوله کړه او زما مراد پوره کړه دی اولیا ووپه مزارو به په دعا ووکي لاس نه پورته
کوي او همدرنگه په دعا کي به دانه واي چې په حق دفلاني دی و که خه هم بعضی صوفیه حضرات
ددی قول دجوaz قائل دی خونور دير علماء اعمل مکوره بولي لکه هدايه په باب الكراهة کي ليکي ويکره ان
يقول في دعائه بحق فلان اويحق انبیائک ورسلک لانه لاحق للملحق على الخالق هدايه باب الكراهة
ص ۳۱۸ هکذا فی العالم گیریه ج ۵ ص ۷۲ هکذا فی سراجیه فتح القدیر وایضاً حجان شامی
الى الكراهة او هدیری ته حکمت داده چې کله ورشی باید عبرت حاصل کړي مرگ ورياد کړي اوله دنيانه بي
رغبتی اختيار کړي

د بنخوز زيارتونوته تلل د شرعت له نظره

سوال :- دی بــخوزيارتونه ته تلل جائزدي اوکنه او دحضرت عايشي (رض) دی خپل ورور عبدالرحمن زيارت کول په جواز دليل گرزول صحيح دی اوکه نه ؟

خواب :- دی بــخوزيارتونه په تللو دحضرت عايشي (رض) دخپل ورور عبدالرحمن دليل گرزول صحيح ندي خكه چي په هغه وخت کي دبــخــو جــمــاعــتــونــوــتــه تــلــلــ جــائــزــدــي اوــســعــصــرــكــي دــبــخــجــمــاعــتــونــوــتــه تــلــلــ نــاجــائــزــدــي اوــپــه خــپــلــه دــحــضــرــتــ عــاـيــشــيــ (ــرــضــ) له دــقــوــلــ نــه لــوــشــهــدــتــکــ مــارــزــتــکــ نــه مــعــلــوــمــيــرــيــ چــيــ اــجــازــتــ نــشــتــهــ لــه دــيــنــه عــلــاـوــه بــعــضــيــ عــلــمــاـمــ

فرمایي چي اجازت نشه دهه حدیث له مخي چي حضرت نبی ﷺ فرمایي

لعن الله زورات القبور يعني لعنت كري الله تعالى ﷺ په هــغــوــبــخــوــجــيــ دــقــبــرــوــنــوــزــيــارــتــونــهــ کــوــيــ کــهــ خــهــ هــمــ بــعــضــيــ نــوــرــعــلــمــاـجــوــاـزــوــرــکــوــيــ اوــوـاـيــيــ چــيــ دــاـحــدــيــثــ تــرــاجــازــتــ مــخــتــهــ وــوــبــيــاـمــنــســوــخــ شــوــخــوــ پــه دــيــ شــرــطــ اــجــازــتــ وــرــکــوــيــ چــيــ لــهــ فــتــنــيــ نــهــ بــهــ پــهــ اــمــنــ وــيــ چــونــکــيــ نــنــ زــمــانــ دــبــخــوــلــهــ کــوــرــ نــهــ وــتــلــ اوــزــيــاـزــتــوــنــوــکــوــلــ لــهــ فــتــنــيــ نــهــ پــهــ اــمــنــ نــهــ دــيــ لــهــذــاـيــرــعــلــمــاـپــهــ دــيــ مــتــفــيــقــ دــيــ چــيــ بــخــوــ لــهــ اــجــازــتــ نــشــتــهــ دــيــ فــقــهــاـوــوــاقــوــاـلــ پــهــ دــيــ مــســئــلــهــ کــيــ پــهــ لــانــدــيــ دــوــلــ دــيــ فــتــحــ الــبــارــيــ لــيــکــيــ فــقــيــلــ دــخــلــنــ فــىــ عــمــومــ لــاـذــنــ وــهــوــقــوــلــ الــاـكــثــرــوــمــحــلــهــ اــذــاـمــنــتــ الفتنة - فتح الباري شرح بخاري ج ۳ ص ۱۴۸ او همدارنگه حضرت امام نووی (رح) لیکی

وهل تکره للنسأوجه ان قطع الاکثــرــونــ باــ لــکــراــهــ وــمــنــهــمــ مــنــ قالــ لــاـیــکــرــهــ اــدــاـمــنــ الفتنهــ حــاشــيهــ مشــکــوــهــ صــ ۱۵۴ــ اــیــاـیــ بــخــوــلــرــهــ زــیــارــتــ کــوــلــ مــکــرــوــهــ دــیــ پــهــ کــبــنــیــ دــوــهــ مــذــهــبــهــ دــیــ دــاـکــثــرــوــعــلــمــاـوــ وــ فــیــصــلــهــ دــهــ چــيــ مــکــرــوــهــ دــیــ اوــبــعــضــيــ عــلــمــاـوــاـيــيــ چــيــ نــدــیــ مــکــرــوــهــ کــهــ چــیرــیــ لــهــ فــتــنــیــ نــهــ پــهــ اــمــنــ وــيــ عــلــامــهــ شــامــیــ (ــرحــ)ــ پــهــ دــیــ هــکــلــهــ دــاـســیــ لــیــکــیــ

وقال خيرالرملی ان كان ذالک لتجديد الحزن ولبكاؤالندب على ماجرت عادتهــنــ فــلاـ تــجــوزــ وــانــ کــانــ لــاعــتــبــارــوــالــتــرــ حــمــ منــ غــيــرــ بــکــاـوــالــتــ بــرــکــ بــزــیــارــتــ الــقــبــ وــرــ الصــالــحــینــ فــلــاـبــاســ اــذــاـکــنــ عــجــائــزــ وــیــکــرــهــ اــذــاـکــنــ شــوــابــ کــ حــضــورــ الــجــمــاعــتــ فــیــ الــمــســاجــدــ وــهــوــتــوــقــیــ حــســنــ رــدــمــحــتــارــ جــ ۱۶۵ــ خــیــرــرــمــلــیــ وــیــلــیــ چــيــ کــهــ چــیرــیــ زــیــارــتــ کــوــلــ دــغــمــ تــازــهــ کــوــلــوــاـوــزــرــاـفــســوــســ لــپــارــهــ وــیــ کــوــمــ چــيــ دــبــخــوــعــادــتــ دــهــ بــیــاـجــائــزــ نــدــهــ اوــکــهــ لــپــارــهــ دــعــبــرــتــ اوــتــبــرــکــ اوــتــرــحــمــ حــاـصــلــوــ پــهــ قــبــرــوــدــنــیــکــانــوــوــیــ بــیــ لــهــ ژــرــاـبــیــجــائــزــدــهــ خــوــکــهــ زــرــیــ بــســخــیــ وــیــ اوــدــخــوــانــوــبــخــوــلــپــاـهــ رــ زــیــارــتــ کــوــلــ مــکــرــوــهــ دــیــ لــکــهــ حــاضــرــیــدــلــ دــدــوــیــ مــســجــدــوــتــهــ لــپــارــهــ دــجــمــعــیــ عــلــامــهــ شــامــیــ فــرــمــایــیــ دــاـبــهــ فــیــصــلــهــ اوــمــتــاـبــقــتــ دــهــ پــهــ مــاـبــیــ دــمــذــهــبــیــنــوــکــیــ الــبــتــهــ پــهــ اوــســنــیــ عــصــرــکــیــ دــنــهــ جــوــاـزــمــذــهــ رــاجــحــ بــســکــارــیــ لــکــهــ دــیــ پــاـکــ اوــ هــنــدــدــعــلــمــاـوــ وــ فــیــصــلــهــ هــمــ پــهــ اوــســ زــمــانــهــ کــیــ پــهــ عــدــمــ جــوــاـزــ دــهــ لــکــهــ حــضــرــ قــاضــیــ ثــنــاـللــهــ پــانــیــ پــتــیــ لــیــکــیــ زــیــارــتــ قــبــوــرــمــرــدــانــ

راجائز است نه زنان مالابدمنه ص ۸۷ یعنی سرولره زیارت کول جائزی نه بسخولره اوهمدارنگه عمدة القاری شرح بخاری دیواوردبحث نه وروسته لیکی

وحاصل الكلام ان زيارة القبور مكرورة للنسبـل حرام في هذه الزمان ولا سيماً ساء مـصر لـان خروجـهن على وجه فيه الفساد و الفتـنه عـمدة القارـي ج ٨ ص ١٠١ خلاصـه دـبـحـث دـاشـوهـ چـي نـن زـمان زـيـارتـوـهـ دـتـلـلوـ اـجازـتـ صـرفـ زـرـوبـنـخـولـرهـ شـتـهـ خـوـپـهـ دـىـ شـرـطـ چـيـ خـلـافـ شـرـعـ اـعـمـالـ بـهـ هـلـتـهـ نـكـوـيـ لـكـهـ ژـراـکـولـ طـوـافـ كـوـلـ (ـيـعنـيـ تـرـزـيـازـتـ رـاـگـرـخـيـدـلـ)ـ خـاوـرـيـ خـوـپـلـ مـيـخـونـهـ ټـكـوـهـلـ زـانـگـوـوـيـ اـچـولـ وـغـيـرـهـ اوـكـهـ دـاـخـلـافـ شـرـعـ اـعـمـالـ كـوـيـ بـياـ زـرـوبـنـخـولـرهـ هـمـ اـجـازـتـ نـشـتهـ

زیارتونو ته د خرڅي لګولو حکم

سوال :- لري زيارته سفرکول اوڅه خرڅه لګول خنګه دي کوم چې بعضی علمایي صحح نه بولې اوپه دليل کي داحدیت راوړي

لاتشدالر حال الالي ثلثة مساجدالخ مطلب داچه صرف دریوم مسجدوته سفررواده مسجدحرام مسجدنبوي او مسجداقصی

خواب :- اکثر علماً لکه ماجوزی (رح) امام حرمین (رح) امام نووی (رح) امام غزالی (رح) زیارتونه سفرکول جائز بولې او د ازمه و بمذہب هم ده او د ذکر شوی حدیث په هکله ليکې چې دا د مسجدو په باره کي ده حکم چې دغه دری مسجدونه تر نور و مسجدونونه زیات ثواب او درجه لري اوله دینه ماسوا نور مسجدونه په درجه کي سره برابردي اوپه هر ظای کي جماعت موجودوی لهذا یو جماعت پريښو دل او بل ته سفرکول بي فایدي دی او کوم چې زیارتونه دی ده گوی په کولو امرشوی او ده گوی برکات هم يوله بل سره فرق لري لهذا هغوته سفرکول بي فایدي ندي نوزیارتونه سفرکول جائز دی الفجر الصادق ص ۶۶ ردمحتاج ۱ ص ۶۵

په زیارتود جنډو درولو حکم

سوال :- په زیارتوجندي درول خنګه دي کوم چې بعضی خلګ ددي عمل دجوازد پاره دحضرت نبی ﷺ هغه عمل اصل بولې چې يوه شنه لنسته يې رواخيسته اوپه نيمه يې ماته کړه اوپه هغود و قبروچې په عذاب کي مبتلا وونيمه، نيمه و دروله اوپه فرمایل چې تر خودا وچې شوی نه وي ترهغه به غذاب خنۍ پورته وي اي داحدیث د مروجه جنډو د جواز دليل گرزیدلای شي او که نه؟

خواب :- زموږ مروجه جنډي تردي حدیث لاندی کول او جائز بلل ديرمشکل او د انصف نه لري خبره ده دخووجونه او ل داچه دحضرت نبی ﷺ دغه عمل بعضی علماء و دانحضرت ﷺ خصوصيت بللي ده دوهم داچه داجنبي عوام په دې نیت نه پري دروي چې حضرت نبی ﷺ چيری داسی عمل کړي بلکي صرف دیورواج په خاطروی دریم داچې په دی مروجه جنډو پير زیات قيمتې دسمالونه وي او بعضی جنډي مکملې پونش شوی وي چې دا صرف اضاعت دی مال ده او بیحایه مصرف ده حالنکه ضایع کول دمال حرام دی خلورم داچه په قرون و ثلاثه ووکۍ ددي عمل هیڅ اثرنه ليدل کېږي با وجود د دی چې دالر ګي او د سمالونه هلته هم موجود وولهذا دا عمل بدعت ده مفتی رشید احمد (رح) هم په خپل کتاب حسن الفتاوي

ج ۱ ص ۳۷۴ کي ددي عمل په بدعت والي تصریح کړي

په زیارتود گنبد جوړولو اوکتاری لګولو حکم

سوال :- بعضی خلگ قبرونه پخوی اوختنی گنبدی پری جوڑوی اوڅوک کتاری پری لګوی دشريعت له نظره ددی عمل حکم څه ډه ؟

حضرت امام نووی (رح) ذکر شوی حدیث په شرح کي لیکي

علامہ شامی، (ح) لیکے

واما البناء فلم ارمن اختار جوازه رد المحتارج ١ ص ٦٦٢ کوم چی جورپول دعمارت اویادی دی په قبر باندی زه گمان نکوم چې حادی جواز ورکړي وي

علماء سراج الدين الحنفي ليكى

ویکه الیناعلی القبور سراجیه ص ۲۴ مکروه ده جورول دایادی یه قبر باندی

حافظ ابن الهمام ليكى

ان النبي ﷺ نهی عن تربیع القبور و تخصیصها فتح القدیرج ۴ ص ۴۷۲ منع فرمایلی ده نبی ﷺ له خلور کونجه جو پرولود قبرونه اوله پخولود قبرونه حضرت ملا علی قاری (رح) لیکی په قبر وچی هر خه جورشوی وی ړنگول بی واجب دی اگر که مسجدوی هم مرقات ج ۳۷۲ حضرت امام محمد (رح) فرمایی چی په قبر باندی دخپلخاورنہ ماسواهیخ شی اضافه کول صحح ندی لکه چی هغه لیکی ولازی ان یزادعلی ماخرج منه و نکره ان یطین اوان یجচص ان النبي نهی عن تربیع القبور و تخصیصها قال محمد (رح) به نأخذ و هو قول ابیحنیفه (رح) کتاب الاثارلللامام محمد ص ۹۶-۹۷ مورصح نه بولوچی زیادت دی وشی په قبر باندی ترهغ و خاوروچی دق برنه راوتلی وی او موږ مکروه بولوگ لول دقبر او پخول دقبرو ځکه چی نبی ﷺ منع فرمایلی له خلور کونجه جو پرولود قبر او پخلو دقبر او همدغه زموږ مذهب ده او همداد امام ابو حنیفه (رح) قول ده

دذکرشویو عباراتو خلاصه دشوه چی په قبر باندی دخپلخاور و پرته نورخه زیادت کول ناجائز دی که هغه ګنبدی وی اوکه کتیاری وی اوکه ده ګه پخول وی او داسی نورله دینه علاوه دمذهب تولوکتابولکه قاضی خان ج ۱ ص ۹۲ عالمگیری ج ۱۷۶ وغیره ددی اعمالو په نه جواز تصریح کړی بلکی امام احمد (رح) امام شافعی (رح) هم ددی اعمالو په نه جواز قائل دی لهدا ګنبدی جو پرول اوکتاری لګول وغیره په زیارت و باندی مکروه تحریمی دی ځکه مکروه چی مطلق ذکر شی دامام ابو حنیفه اونور و سلفو صالحینو په نزد ورنه مکروه تحریمی مراد دی لکه علامه ابوالملکارم (رح) لیکی المکروه التحریم عنداللامم یعنی دمکروه نه مراد په نزد دامام ابو حنیفه (رح) حرام دی همدارنگه تصریح حاشیه تلویح ص ۲۷ له امام ابو حنیفه او امام محمد دوارونه نقل کړی چی دمکروه نه کراهة تحریمی مراد ده

په زیارت و دچراغو لګولو حکم

سوال :- ځنې خلگ د جمعی په شپه په بعضی زیارت و نوچراغونه لګوی ددی عمل حکم په شریعت محمدی ﷺ کی څنګه دی

خواب داعمل بدعت ده او شریعت ددغه عمل نه منع فرمایلی ده حضرت عبدالله ابن عباس (رض) روایت کوي لعن رسول الله ﷺ زائرات القبور والمتخذين عليها المساجد والسرج مشکوہ ص ۷۱ یعنی لعنت کړی حضرت نبی ﷺ په زیارت کونکوشو باندی او په قبر و جماعت جو پونکوباندی او دچراغو لګونکوباندی ظاهر خبره ده چی حضرت نبی کریم ﷺ په کوم عمل لعنت فرمایلی وی هغه هیخ وخت جائز نشي گرخیدلای ملاعی قاری (رح) ددی حدیث په شرح کی لیکی چی دابیخایه مصرف ده

اوپایع کول دمال حرام دی اوبل داچه داله اثارودجهنم نه ده گویاکې ددی قبرتعلق له اوره سره ۵۵
اوجهـنمی ۵

علامه سید محمود الوسی الحنیفی (رح) لیکی

وتحب ازالله کل قندیل اوسراج علی قبرولایجوزوقفه ونـذره روح المعانی ج ۵ ص ۲۱۹ واجب
ده لری کول دهرقندیل اوچراغ چی په قبرباندی وي نه يي وقف صحح ده اونه يي نذر فتاوى علمگيري ليکې
واخر الشموع الى راس القبور فى الليالي الاول بدعة ج ۵ ص ۲۱۹ لـکول دى شـمعودى قبروسـروته په
اولـورخـوكى بـدعـت دـه

حضرت قاضی ثناءالله(رح)لیکی

وانچه برقبوراولیاءعمارتھارفیع بنامیکنندوچراغان روشن کنندوازین هرچه میکنند حرام است ؟ داچې په
قبرونودی اولیاووگنبدی جوپوی اویاچراغونه پری لـکوی اوددی نه علاوه هرڅه چی زیادت کوی حرام دی
همدارنګه داعمل دشوافعواومولکوپه نزد هم مکروه اوحرام ده حضرت امام نووی په شرح مسلم ج ۱ ص ۷۶
کـی تصریح پـری کـپـی لـهـذا قـبرـوـته شـمعـی اوـیـاـچـرـاـغـوـنـه لـکـوـلـ یـوـنـاـجـائـزـاـوـبـدـعـتـ عمل دـه الله
تعالی ﷺ دـی پـه مـسـلـمـانـاـنـوـدـجـهـالـتـ تـیـارـیـ رـیـاـکـپـیـ اوـرـبـ دـی پـه موـرـدـبـدـعـاتـوـتـوـرـیـ تـیـارـیـ صباحـ کـپـیـ

په قبرونود پر دواو پونېونو اچول

سوال :- په قبرونوپردی اوپنسونواچول څه حکم لري حالنکه په ډیرو پونسونو پورتونه لیکلی وي
ایادابه دقران شریف بې ادبی نه وي

حکم ده کنه ده چی په قبرونوپردی پوشونه اچول بدعت اوحرام دی مخته دامسئله په تفصیل سره ذکرشهو چی په قبروله خپلوخاورونه ماسوأه نورخه زیادت کول جائزندی اوسره له دی چی دااضاعت دی مال ده دادقبراحترام نده بیاخاصلکرنه پوشونه چی په هغوباندی قرانی ایاتونه نویشته وی دداسی پوشواچولوپه قبرولالویه گناه ده چی په دی کښی دی قران بی قدری ده اودقران بی قدری سبب دهلاکت ده . یوعالم شهید جمعه محمدپه خوب لیدلی ووچی په خوب کی ورته واي چی زماترپنسوقران پرسوت دی دادرلری کړه هغه فرمایي چی زه کله دده قبرته ورغلم دده تربیسوقران نه ووالبته په ده یوپونې پرسوت ووچی خلورظرفه پکښی قرانی ایاتونه سوره اخلاص او ایات الکرسی لیکلی وه نوماویل چی بس همدغه قران ده ؟ فقهاءووددي عمل په حراموالی تصريح کړی لکه چی علامه شامی (رح)لیکې وفى الاحكام عن الحجته تکره المستور على القبور اص ۶۶۲ په احكام کښی دی له حجت نه چی مکروه دی پردي اچول په قبروباندی دحضرت مولانا عبدالحی صاحب نه سوال وشو قدتعارف فى بلادنا انهم يلقون على قبور الصلحاء ثوابا مكتوب با فيه سورة الاصلاح هل فيه بأس قال هو استه انه بالقرآن ويصر مستعملا متبدلاباتذال كتاب الله من اسباب عذاب الله كذا في نصاب الانصاب نفع المفتى والسائل زمونې په بشاروکۍ عادت ده چی په قبرونوبد اولياؤباندی پوشونه اچوي چی په هغه سورت اخلاص هم نویشته وی ایاددی پرواشه اوکه نه ؟ په حواب کې دادي قران اهانت ده اودا مستعمل ګرئي او ضایع کېږي او ضایع کول دقران سبب دی عذاب دی الله تعالى ﷺ ده همدارنګه په نصاب الانصاب کې هم دی له دینه علاوه پردي په قبروباندی اچول اضاعت دمال ده اواضاعت دمال حرام ده اوپه دی خبره کې دهیچا اختلف نشيته والله اعلم

په قبرونو باندب دط واف حکم

سوال :- بعضی خلگ قبرونوته ورخی اوطواف پری کوی (پری راگرزی) په شریعت کي ددي عمل څه حکم ۵۵ ؟

خواب په قبرونو طواف کول چرسخت نارو اعمال ده طواف دکعبی شریفی نه ماسوء بل هیچ خای ثابت نده اودا په حقیقت کی دیهودونصرای وو عمل دی حضرت نبی ﷺ په دی هـ کله داسی فرمایی لعن الله اليهودو النصاری اتخاذ واقبور انبیائهم مساجد مشکوہ ص ۶۹ لعنت کړی الله تعالیٰ ﷺ په یهودو اونصاری ووچی دپیغمبرانوله قبرو خڅه یې مسجدونه جور کړی یهودو

اونصاری وودقبروسره ڏيرزياتي کاوه هغه ته يي سجدی لگولی اوپه هغه به يي طوافونه کول چي ددوی په هکله حضرت پيغمبر ﷺ پورتنی حديث ذكر ڪر خوبديختانه چي نن دکفار و مشرکان و پير عادتونه مسلمانو خپل کپري دی اوکه خوک ورته وايي چي داخلاف دشريعت ده نوورته وايي چي موبته تراوسه چاندي ويلی چي دي زيارت و متعلق داعمال ناجائز دی نوته نه يي مگروهابي يي چي دا جهل مرکب ده . حضرت قاضي ثناء الله حنيفي ددي عمل په هکله داسی ليکي ولا چو زمايفع له الجھال بقبور الاولیاء والشهداء من السجود و الطواف حولها و اتخاذ السرج والمساجد اليها ومن الاجتماع بعد الحول كالاعياد و يوميسمون عرساً تفسير مظهر ح ٢ ص ٦٥ هـ كذفي ارشاد الطالبين ص ٨١ و مالا بد منه ص ٨٨ ندي جائز هغه فعلونه چي جاهلان يي کوي په قبرو داوليا و وا شهدا و باندي چي هغه سجهه کول دي او دي هغه ارد گردد طواف کول او چراغونه لگول ا و مسجدونه جورول او هر کال بعد هلتہ دمیلود پاره جمع کي دل چي عرس يي بولي داهرخه ناجائز دی

قبروته دزانګواچول او میخونه تک و هلو حکم

سوال :- دیری بسحی دی اولیاً و شهیدان و قبرونوته ورخی او هلتہ ورته زانگوی اچوی په دی نیت چې زما بچی پیداشی او یامیخونه تکوھی په دی نیت چې زمامرداد حاصل شی داعمل ترکومه حده ناجائزد؟

خواوب :- داهنگه جاھلانه اومشـر کانه اعمال دی چی حضرت نبـی ﷺ په داسی ناوره اعمالو ويريدواو مسلمانان يي په ابتدا داسلام کي له زيارت کولونه منع کړل خوب بختانه چي دغه دجاھلانواعمال په خورلسم صدي کي مسلمانانو تکرار کړل دټولو حاجاتو پوره کونکي په حقیقت کي الله تعالی ده لکه حضرت قاضی ثناء الله ليکي مددخواستن ازغیر خدا جائز نیست ؟ له الله تعالی ﷺ نه ماسواه دبل چانه مدد غوبښتل جائز ندی خاص کر په تکو ینې امورو کي له الله تعالی ﷺ نه پرته بل خوک تبدلی نشي کولای بالاخره که چيری ددغه عمل کوونکي خپل مرادونه له مړونه پورته کول غواپي او هنجه په دی کي موثر حقیقی بولی لکه چي ددوی له دی قول نه معلوم یېري ◆ درمی وړو غنم زیارت ته راکړه سره زمن زیارتہ-نوبیا شرک ده حکه چي مړی دهیخ خیر او شر مالکان ندی اوکه مړی په خپلومراد ونو پوره کولو کي موثر نه بولې نوبیا شرک نده البتہ له ګناه نه خالی ندھ حکه چي شائبه دی شرک پکښي شته حکه خو عالمأليکي چي دی اولياوو قبرو ته په دعا کي لاس پوره کول صحح ندی چي شائبه ددي پیدا کېري چي ګويا کي له مړی نه خه غواپي له دينه علاوه خلاصة الفقه والـقـاـيـدـهـمـ صـ ۵۷ـ دـيـ اـعـمـالـوـتـهـ شـرـكـ وـيلـيـ کـهـ خـهـ هـمـ دـغـهـ اـعـمـالـ دـجـهـلـ لـهـ وـجـيـ نـهـ لـهـ دـيـ خـلـگـوـ خـخـهـ صادر یېري خودا کثرو علمأويه نزد باندی جهـلـ عـذـرـنـدـهـ لـکـهـ چـيـ شـرـحـ عـقـاـيـدـ پـهـ دـيـ خـبـرـهـ تـصـرـیـحـ کـرـيـ.

د قبرونو د خاورو يا خوردو خورلو حکم

سوال :- چیرى بىخى اوئىنى سېرى دقبرو خاورى چى دوى يى خوردى بولۇ خورى اوکور تە يى هم راوبى چى هلته يى دكۈرنۈرۈكپى ھم استعمالوی ايادا عمل جائىزدە اوکە نە ؟

حواب :- خاوره پە خپلە پاكە دە البته خورل يى حرام دې مطلقاً كە دقبرو چى اوکە دغىرقىر پە حديث شريف كىنىي ددى عمل سخت ممانعت راغلى لە حضرت ابوھریرە (رض) مرفوع حديث دە ؟ من اكل الطين فكاماً عاناعلى قتل نفسه طبراني ج ٦ ص ٣١١ ترجمە چاچى خاوره ياخته ۋئخورلە گوياكى هغە كومك وکرپە وزلولە خپل خان سره

فتاوى علمگىرى ليكى

الطين الذى يحمل من مكه ويسمى طين همزه هـ ل الكراهة فيه كا لكرابه فى طين الذى ورد بالحديث فيه قال الكراهة فى الجميع متعدد كذا فى جوهر الفتاوى ج ٥ ص ٣٤١ باب الكراهة هغە خاوره چى دمكى مكرمى نە رالخستل كيرپى او خاوره دحمزه (رض) يى بولۇ ايا كراهة پكىنى شتە لكه كراهة پە هغە خاوره كى چى حديث شريف پكىنى راغلى پە حواب كى ليكى چى كراهة پوتولوكى يوشى دە پە جوهر الفتاوى كى ھم ذكردى همدارنگە مخته مونىزى كركرپچى مكروه مطلقاً ذكرشى مرادرونە دامام صاحب و غيره پە نزدمكروه تحريمى دى لەدا خورل دخاورى ياخوردو حرام دى

قبروتە دندرمنلۇ حکم

سوال :- ھىنى خلگ قبروته نذرۇنە منى پە دى طريقة چى كە زمافلانى كار وشونوزە بە دفلانى بزرگ ياشهيدپە قبرپسە حلالوم اوياپە پونى پرى اچوم وغيره پە شريعت نبوي ﷺ كىنى ددى عمل حكم خە دە ؟

حوب : پە دغە مسئله كىنى خە تفصيل دە چى تشرح يى پە لاندى ڈول دە داحنا فوم شەھوركتاب درمختارلىكى واعلم ان النذرالذى يقع للاموات من اكثرا العوام وما يؤخذ من الدرارهم والشمع والزيت ونحو هما اللى ضرائح الاوليات الکرام تقرباً اليهم فهو بالاجماع باطل وحرام مالم يقصدوا صرفها لقراء الانعام وقد ابتدألي الناس بذلك لا سيما في هذه الاعصار وقد بسطه العلامه قاسم في شرح در البحار درمختار قبيل باب اعتكاف پوشە چى اكثرا عوام دەمروپە نامو نذرۇنە منى او داولياً و قبروته شمعى روپى او تىل او داسى نور نذرۇنە راوبى هغۇي تە دنزيديكت لپاره داتول پە اتفاق دعلمأ ووسره باطل

اوحرام دی ترڅوچی یې قصدنه وی کړی صرفول ددی نذروفقیرانوته اوخلګ په دی عمل کښی په کثرت سره مبتلادي خاصکرددګی زمانی خلګ اودغه مسئله علامه قاسم په شرح د در البحارکي په نفصیل سره بیان کړي

علامه شامی دندردحراموالی په بارکی خووجی بیان کړي دی اول داچه داندردمخلوق دپاره دی اوندردمخلوق دپاره منل جائزندی دوهـم داچه ډچادپاره ندرمنل کېږي هغه مړی ده اوړۍ دهیڅ یوشی مالکان ندي دريم داچه دندرمنونکي خیال داوی چې له الله تعالى ﷺ نه پرته مړی هم په تکو ینی اموروکښی تصرف کولای شی حالنکه داعقیده کفرده ردمحتارج ۲ ص ۳۳۹ مطلب داچه نذردى الله تعالى ﷺ نه پرته بل چاته منل حرام دی که هرڅه وی دوهم داچې که چاداسی نذرومانه نوبوره کول یې رواندی که پوره کړي سرته ورسوی نوبوره کونکي یې کنهګارده فتاوى عـلمـگـيرـي جـاـصـ ۲۰۸ بـحـرـالـائـقـ اوـدـاـسـىـ نـورـوـپـهـ دـىـ تـصـرـیـحـ کـړـیـ چـېـ کـهـ چـادـیـ معـصـیـتـ نـذـرـوـمـانـهـ نـوـبـورـهـ کـوـلـ یـېـ ضـرـورـیـ نـدـیـ لـهـذـاـلـهـ اللـهـ تـعـالـیـ ﷺ نـهـ پـرـتـهـ نـذـرـمـنـلـ یـوـهـ گـنـاهـ دـهـ اوـبـورـهـ کـوـلـ یـېـ بـلـهـ گـنـاهـ دـهـ نـوـکـهـ یـوـهـ گـنـاهـ شـوـېـ وـېـ دـبـلـیـ نـهـ ځـانـ وـسـاتـهـ درـیـمـ کـهـ چـادـاسـیـ نـذـرـوـمـانـهـ اوـبـورـهـ یـېـ هـمـ کـړـنـوـدـاـدـغـيـرـالـلـهـ ﷺ پـهـ نـاـمـوـدـهـ اوـ حـرـامـ دـهـ خـورـاـکـ يـاـاسـتـعـمـالـلـوـلـ يـېـ جـائزـنـدـیـ نـوـکـهـ کـوـمـ ځـنـاـوـرـچـیـ دـبـزـرـگـانـوـپـهـ نـذـرـشـیـ اوـحـلـالـ شـیـ وـلـوـکـهـ دـیـ حـلـالـیـدـوـ پـرـوـخـتـ بـسـمـ اللـهـ پـرـیـ وـیـلـ شـوـیـ هـمـ وـیـ دـاـحـرـامـ دـهـ اوـخـورـاـکـ یـېـ جـائزـنـدـهـ

امام ربانی مجدد الف ثانی لیکی

حیوانات را زمـشـائـخـ مـیـ کـنـنـدـ وـبـرـسـقـبـرـهـایـ اـیـشـانـ رـفـتـهـ انـ حـیـوـانـاتـ رـاـذـبـحـ مـیـ نـمـائـیدـدـرـ روـایـاتـ فـقـهـیـهـ اـیـنـ اـمـرـانـیـزـ دـاـ خـلـ شـرـکـ سـاخـتـهـ اـنـدـوـدـرـ اـیـنـ مـبـالـغـهـ نـمـوـدـهـ وـاـينـ ذـبـحـ رـاـلـجـنسـ ذـبـائـجـ جـنـ سـاخـتـهـ اـنـدـکـهـ مـمـنـوـعـ شـرـعـیـ اـسـتـ دـاـخـلـ دـائـرـهـ شـرـکـ مـکـتـوـبـاتـ اـمـامـ رـبـانـیـ دـفـتـرـسـوـمـ کـوـمـ ځـنـاـوـرـچـیـ دـبـزـرـگـانـوـپـهـ نـاـمـوـدـ هـنـوـقـبـرـوـتـهـ بـوـتـلـ کـیـږـیـ اوـهـلـتـهـ حـلـالـیـبـرـیـ دـیـ فـقـهـیـ رـوـایـاتـوـلـهـ مـخـیـ دـاـعـمـلـ شـرـکـ دـهـ اوـلـهـ دـبـچـ کـیـدـوـدـیـرـتـاـکـیدـرـاـغـلـیـ اوـدـاـپـهـ هـغـوـحـلـالـلـوـکـیـ شـمـیـرـ کـیـږـیـ کـوـمـ چـېـ دـپـیـرـیـانـوـپـهـ نـاـمـوـ حـلـالـیـبـرـیـ دـاـعـمـلـ منـعـ دـهـ اوـپـهـ شـرـکـ کـیـ دـاـخـلـ دـهـ خـلـوـرـمـ کـهـ چـانـذـرـدـیـ اللـهـ تـعـالـیـ ﷺ دـپـارـهـ کـړـیـ وـېـ اوـمـړـیـ تـهـ صـرـفـ اـیـصالـ ثـوـابـ مـطـلـبـ وـېـ اوـیـایـیـ زـیـارتـ تـهـ پـهـ بـوـتـلـوـکـیـ دـزـیـارتـ مـلـنـگـانـوـتـهـ فـائـدـهـ رـسـوـلـ مـطـلـبـ وـېـ نـوـدـاـقـسـمـ نـذـرـحـامـ نـدـهـ خـوـبـخـتـانـهـ چـېـ عـوـامـ دـدـغـهـ صـورـتـ اوـدـمـختـنـیـ جـلـالـوـلـیـ نـشـیـ سـرـهـ کـولـایـ لـهـذـاـلـهـ دـینـهـ هـمـ پـرـهـیـزـپـکـارـدـهـ حـضـرـتـ اـمـامـ رـبـانـیـ لـهـ مـخـتـنـیـ عـبـارـاتـوـوـرـوـسـتـهـ لـیـکـیـ

وازین عمل نیزاجتناب بـایـدـ نـمـوـدـکـهـ شـائـبـ شـرـکـ دـارـدـ وـجوـهـ نـذـرـبـسـیـارـ استـ چـهـ درـکـارـ استـ کـهـ نـذـرـبـحـ حـیـوـانـیـ کـنـنـدـ وـارـتـکـابـ ذـبـحـ انـ نـمـائـنـدـوـبـذـبـحـ جـنـ مـلـحـقـ سـازـنـدـوـتـشـبـهـ بـعـبـدـهـ جـنـ پـیدـاـکـنـنـدـمـکـتـوبـ ۱۴ دـفـتـرـسـوـمـ لـهـ دـینـهـ هـمـ پـرـهـیـزـکـوـلـ پـکـارـدـیـ ځـکـهـ چـېـ شـائـبـهـ دـیـ شـرـکـ پـکـښـیـ شـتـهـ دـیـ نـذـرـ دـیـرـیـ

وجی دی خه ضروری ده چی ک——وم حیوان حلالوی اوپه حلالیدوسره بی دپیریانوپه نامه
حلال شوی سره پیوسته کوی اودى پیریانود عبادت کونکى سره مشابهت کوي

پنهم که چاداسی نذرومانه چی که زمافلانی کاروشونوزه به دالله تعالیٰ ﷺ په نامودومره روپی یاغنم دروحانی
بابامینجورته ورکوم اوثواب به يي روحاني باباته بخنبم دانـذرهم صحح ده البته که چيری ددي شخص
هغه مطلوب کاروشونوضوري نده چی ندرشوي شی به ضروردروحانی بابا مینجورته ورکوي بلکی هرچيرته
چی يي فقيرانو او غريبانوته ورکري دده نذرپوره شواوثواب يي روحاني باباته رسيری اوکه هغومينجور ته ورکول
ضروري بولپ نومعلوميری چی په زړه کي يي اخلاص نشه دی الله تعالیٰ د پاره شپرم دی نذرپه باره کي اهم
ترین مسئله چی په دی باب کي فيصله کن ده هغه داچه دکوم کاريپه کولواونه کولوكی دنذرمنلوهیخ دخل
نشته اونه نذرالله تعالیٰ ﷺ قضاو تقدیربدلولای شی ئکه چی حضرت نبی ﷺ فرمایي

لاتذرروافان النذرلايغنى من القدر شيئاً وانما يستخرج من مال البخل مشكوة ص ۲۹۷ تاسونذرونه مه منئ
ئکه نذردي الله ﷺ تقديرهیخ نشي بدلولاي اونذر دبخيلانوله ماله ووختی چی په
شرط صدقه ورکوي شيخ عبدالحق محمدث دهلوی ددی حدیث په شرحه کي ليکې چی نذردي تقديرخبری ته
تال ورکوي ئکه منع ده اودادي بخيل مخلوق کارده چی دانذرچې يوقسام صدقه ده په شرط يي ورکوي
لهذا بغیردي شرط نه صدقه ورکول پکارده خوکه نذرمني باید دېرپه مخلصانه طریقه وي.

حاشیه مشکوة فی ذالک لاموضوع بالاخیره دی عوامودپاره بنه داده چی شهداء و واولیا ووته دثواب رسولوپه نیت
دی هم نـذر ونه نکوي ئکه چی يوخونذر تقديرنـشی بدلولی اوبل داچه که دهـغه مطلوب کار
ووشي بیاوای چی گوره دی فلانی ولی دپاره مانذرمنلی ووخدای ﷺ می کاروکړي داهم دی
عقیدی خرابی ده ئکه نذرصرف الله تعالیٰ ته منل کېږي اوصحح عقیده عوام نشی برابرولای والله اعلم

په زیارتودغروویشلوبخولو حکم

سوال :- بعضی زیارتونوته بنخی ورخی اوهلته پری غری پخوی ایاداهم په مثل دنذر ولیانوته حرام عمل ده اوکه نه
؟

خواب :- دزیارتونومتـعلق چی خومره منکرات دی مونـذکرکـوداټول د اوسنی عصر په بـسخوکی موجوددی
ئکه خواوس دعلمـاوـوفـصلـه دـادـه چـی دـبـخـوتـلـلـ زـیـارتـوـتـهـ وـلـوـکـهـ زـرـېـ وـیـ هـمـ نـدـهـ صـحـحـ یـوـلـهـ هـغـومـنـکـراـتوـخـخـهـ چـیـ
دـیـ زـیـارتـوـمـتـعـلـقـ تـرـسـرـهـ کـیـبـرـیـ هـمـدـغـهـ پـهـ سـوـالـ کـیـ ذـکـرـمـنـکـرـعـمـلـ دـهـ حـضـرـتـ شـاهـ عبدالـعزـیـزـ(ـرـ)ـ پـهـ دـیـ هـکـلـهـ
داـسـیـ فـرمـایـيـ

سوال :- طعام منت بزرگان جائز است یا نه ؟ خوراک بزرگانوته نذرکول جائزدی اوکه نه ؟

حواب :- خوردن ان قریب بحرام است بشرطیکه نذرالغیرالله باشد فتاوی عبدالعزیز ج ۱ ص ۹ خورل
ددی حراموته نیپردی دی په دی شرط چی نذردی الله ﷺ نه ماسوء دبل چادپاره وی لهذا یو خووتل دشخوله کوره
داحرام دی اوبل تحضیص دمکان دابدعت اوبل حرام ده اوبل دانذرالغیرالله ده هکه چی بنئی دجهالت دوجه
خپل نیتونه صرف دی الله تعالیٰ ﷺ دپاره نشی گرزولای نودابل حرام ده بالاخیره له داسی اعمالونه
پرهیزکول پکاردي

د نبو شپو متعلق بدعاات

دبنوشپو دلما نخلوشرعی حیثیت او داکبر عید حکم

دبنوشپو متعلق بدعاات

سوال : - حنی خاصې شپی لکه پنځلسنم دی برات اولسـم ده محرم او دا سـم نوری خلـگ دیته نبـی شـپی واـیی اوـپه ډـیر جـوش سـره یـی لـمانـځـې چـې خـوـکـ غـرـی اوـحـلـواـوـی پـخـوـی جـمـاعـتـونـوـتـه یـی وـرـی اوـحـیـنـی خـلـگـ پـسـونـه حـلـالـوـی اوـپـه کـورـونـوـی وـیـشـی اوـهـمـدا رـنـګـه بـعـضـی خـلـگـ پـه خـپـلـ مرـدـه پـسـی دـخـیـراتـ پـه نـیـتـ دـکـمـ عـیدـ پـه وـرـخـ یـادـلوـی عـیدـ پـه وـرـخـ مـخـتـه پـسـه حـلـالـوـی اوـجـمـاعـتـه یـی رـاوـرـی چـې اـکـبـرـ عـیدـیـی بـولـی اـیـادـرـواـجـونـه دـشـرـیـعـتـ له نـظـرـه خـنـګـه دـیـ ؟

حـوـابـ : - پـه دـیـ شـپـوـاـوـوـرـخـوـکـیـ دـشـرـیـعـتـ نـهـ لـانـدـیـ شـیـانـ ثـابـتـ دـیـ هـغـهـ دـاـچـیـ حـضـرـتـ نـبـیـ کـرـیـمـ ﷺ وـفـرـمـایـلـ چـېـ تـاسـوـدـبـرـاتـ دـپـنـځـلـسـمـ شـپـهـ وـیـبـنـهـ تـیـرـوـیـ اوـپـهـ وـرـخـ کـیـ یـیـ رـوـژـ نـیـسـیـ حـکـهـ چـېـ اللـهـ تـعـالـیـ پـهـ دـغـهـ شـپـهـ کـیـ دـدـنـیـاـسـمـانـ تـهـ رـاـخـیـ اوـفـرـمـایـیـ چـېـ خـوـکـ شـتـهـ مـغـفـرـتـ غـوـبـسـتـونـکـیـ چـېـ زـهـ وـرـتـهـ مـغـفـرـتـ وـکـرمـ اوـایـاشـتـهـ خـوـکـ رـزـقـ غـوـبـسـتـونـکـیـ چـېـ رـزـقـ وـرـکـرمـ اوـایـاشـتـهـ خـوـکـ عـافـیـتـ غـوـبـسـتـونـکـیـ چـېـ زـهـ وـرـتـهـ عـافـیـتـ وـرـکـرمـ دـالـلـهـ تـعـالـیـ درـحـمـتـ دـغـهـ دـرـبـارـتـرـسـهـارـهـ خـلـاـصـ وـیـ اوـهـمـدارـنـګـهـ حـضـرـتـ نـبـیـ ﷺ فـرـمـایـیـ چـېـ دـمـحـرـمـ مـیـاـشـتـ یـعنـیـ دـهـغـیـ پـهـ لـسـمـ تـارـیـخـ رـوـژـ نـیـوـلـ دـرـمـضـانـ دـمـیـاـشـتـیـ نـهـ پـرـتـهـ تـرـقـوـلـوـمـیـاـشـتـوـزـیـاتـ ثـوـابـ لـرـیـ اوـهـمـدارـنـګـهـ دـبـرـاتـ پـهـ پـنـځـلـسـمـ هـدـیـرـیـ تـهـ تـلـلـ مـسـتـحـبـ دـهـ حـضـرـتـ نـبـیـ ﷺ پـهـ دـغـهـ وـرـخـ دـالـلـهـ تـعـالـیـ پـهـ حـکـمـ جـنتـ الـبـقـیـعـ تـهـ ولاـړـاـهـلـتـهـ مـړـوـتـهـ دـالـلـهـ تـعـالـیـ نـهـ اـسـتـغـفـارـوـغـوـبـتـ دـاـحـدـیـشـوـنـهـ مـسـلـمـ اوـابـنـ مـاـجـهـ روـایـتـ کـړـیـ لـهـذاـپـهـ دـغـوـبـوـشـپـوـوـرـخـوـکـیـ دـشـرـیـعـتـ نـهـ عـبـادـتـ اوـهـدـیـرـیـ تـهـ تـلـلـ ثـابـتـ دـیـ دـدـینـهـ پـرـتـهـ نـورـهـرـخـهـ خـرـافـاتـ اوـبـدـعـاتـ دـیـ لـهـذاـپـهـ دـیـ شـپـوـکـیـ دـاـحـلـوـهـ وـیـ اوـغـرـیـ اوـپـسـونـهـ صـدـقـیـ اوـخـیرـاـتـونـهـ دـیـ صـدـقـیـ خـیـرـاـتـونـهـ کـوـلـ بـنـهـ کـارـدـهـ خـوـالـبـتـهـ تـرـیـوـخـاـصـ وـخـتـ پـورـیـ صـدـقـهـ خـیرـاـتـ مـتـعـلـقـ کـوـلـ چـېـ شـرـیـعـتـ دـغـهـ خـاـصـ وـخـتـ نـوـیـ وـرـتـهـ بـنـوـدـیـ صـحـحـ نـدـهـ لـکـهـ چـېـ مـخـتـهـ نـزـدـیـ دـاـمـسـئـلـهـ تـفـصـیـلـیـ بـیـانـ شـوـهـ پـهـ شـرـیـعـتـ کـیـ پـهـ دـیـ خـاـصـوـشـپـوـکـیـ دـخـیـرـاـتـ کـوـلـوـخـهـ حـکـمـ نـشـتـهـ اوـبـلـ دـاـچـیـ

صدقی صرف مسکینانوته ورکول لازم دی لکه چې الله ﷺ فرمایی انما الصدقات للفقراء - یعنی صدقی صرف فقیرانواومسکینانوله دی او ده ګوی حق ده حلانکه زمونږمروجه صدقی چې په سوال کی ذکر دی یا جماعتوته ورل کیږي چې هلتہ یی اکثر اوابادان خوری او یا په کورو تقسیمې چې ډیر کورنه یی مالدار او ابادوی نن صبا مسکینان ډیر کم دی او دادقران خلاف عمل ده . اوبل داچی دا صدقی او خیراتونه

دنامود پاره کېرى دى ثواب نىت ڈيركم وى پىكىنى ئىكە كە دى سپى تە ووايى چى ددى پسە روپى دى فلانى مسکين يافلاني مدرسى تە پتىپ ورکەر دى صدقى پە نىت ستامېرى تە بە يى ثواب رسىپرى نوھەنە دى خبرى تە كله هم تىارنده اوبل داچە ددى بىوشۇپۇدومرە زيات التزام كېرى چى بى لە خە پخولوخلگ وايى فلانى بىسە شېپە نە وە كېرى حلانكە چى مختە تىريشۇ چى يوشى پە خاچى وخت پورى لازم وگرخۇل شى چى شريعت نە وى لازم كېرى بىدعت دە اوبل داچە پە قرون ثلاڭە ووکى هم داشپىپ وى حلوه وى اوپسونە هم موجودوواوهنە دثواب پە حاصلولوكى هم ترمونىپەير حارىصان وو حلانكە هغۇى داعمل كله هم ندى كېرى ددى تۈلۈخراييانولە كېلە علماء

دى عمل تە بىدعت ويلى لكه فخرالاسلام محدث دھلوى حضرت شاه عبدالعزىز(رح)لىكى

سوال :-پختن طعام درايام ربيع الاول براي خدا ورسانىدىن ثواب

ان بروح برفتوح حضرت سرور كائناڭات بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِيا حضرت حسین درماھ محرم ودىگەرال اطھارسىدمختار صحح است يانە جواب : -انسان در فعل خودمختار است مىرسىد كە ثواب عمل خودبراي بىزىرگان با يمان خودگرداڭلىكىن بىرائى اين كار وقت وروزمعتىين نمىودن وما هي مقرركردن بىدعت است وهرچىزكە بىرلان ترغىب صاحب شرع وتعين وقت بنا شدان فعل عبىت است ومخالفت سيدلانام حرام است پس هرگز روانبىشاد فتاوى شاه عبدالعزىزج 1 ص ۹۷ پخول دى خوراك پە ورخۇدى ربيع الاول كى لپاره دى خدای اوئواب بىنلى يى روح نبى بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ تە اوپاپە محرم كى خە پخول واخىرات كول اوئواب يى حسین تە اويانوراھل دنبى تە بىنلى صحح دە كنه ؟ ئىواب انسان پە خېل فعل كى مختاردە دەھرنىك عمل ثواب چى چاته بىخىنى ثواب يى ورتە رسىپرى لىكىن ددى كاردىپار ھ وخت ياورخ معلومول بىدعت دە او پە هەشى كى چى شريعت ترغىب نە وى بنودلى اوھەنە دپارە وخت نوى مقرركرپى ھە كارعېت دە اودى حضرت نبى بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ دى طريقى خلاف دە اوحرام دە لە ڏاڌخیراتونە هېيچ كله رواندى حكيم الامت حضرت مولانا اشرف على (رح)پە دى هكىلە داسى لىكى

دى حلوه داسى پابندى كول چى بى لە دينە گويابلىكلىش برات شوى نىدە پە دى پابندى كى اكترساد دعىيىدى هم دە چى داعمل ضرورى بىلل كېرى او فسادى عملى هم دە چى ترفرض اوواجبو ددى زيات اهتمام كېرى اودى دواړو يعني فساد عقیدوى او عملى معصىت گناوالى پە فصل اول كى پە تفصىل سره ذكرشوی دە الخ اصلاح الرسوم ص ۱۸۵ دى دينە علاوه حكيم

الامت ددى عمل نورى ڈيرى خرابيانى پە خېل كتاب كى ذكركېيدى چى دتولۇذكىر كول ضرورى ندى عاقل لرە اشارە كافى دە اوپى عقل او متعصب لرە ڈيرد لائىل ھە كفایت نكوى بالاخره دى جهان منلى شخصيتونە او بىزىرگان دين مولاناشاه عبدالعزىز(رح) او حضرت مولانا اشرف على (رح) دى

عمل ته بـدعت او فاسـد عمل وايـ خوـکه بعضـی نورخـوک دـی عمل تـه جـواز وـرکـوی هـنـه کـیدـایـشـی لـه
مـذـکـورـاـشـخـاصـونـه بـرـتـرـوـی (عـ) بـبـینـ تـفـاوـتـ رـاهـ اـزـ کـجـاـ استـ تـابـکـجاـ

دبرات پـه پـنـھـلـسـمـ دـمـتـاؤـیـ یـوـاـشـوـیـ بـرـاـتـوـلـگـوـلـوـحـکـمـ

سوـالـ :- دـیرـخـلـگـ دـیـ شـبـ بـرـاتـ پـهـ شـپـهـ مـتـاؤـیـ غـورـزوـیـ شـوـیـ بـرـاـتـوـنـهـ اوـ اـورـونـهـ بـلـوـیـ تـیـرـونـهـ سـوـحـیـ شـرـیـعـتـ
نبـوـیـ عـلـیـلـلـهـ دـیـ عـلـمـ تـهـ پـهـ کـوـمـ نـظـرـگـوـرـیـ ؟

خـوـابـ :- دـاعـمـلـ پـهـ اـصـلـ کـیـ دـیـ مـشـرـکـانـوـاـتـشـ پـرـسـتـوـعـمـلـ دـهـ خـوـبـدـبـخـتـانـهـ چـیـ دـیـ مـشـرـکـانـوـاـهـنـدـ وـانـوـدـیـرـاعـمـالـ
اوـرـسـمـوـنـهـ مـسـلـمـانـانـوـتـهـ دـاـخـلـ شـوـیـ دـیـ لـهـذاـچـیـ دـادـ مـشـرـکـانـوـعـمـلـ اوـرـسـمـ دـهـ نـوـنـاـجـائـزـخـوـضـرـورـدـهـ.

شـیـخـ عـبـدـالـحـقـ مـحـدـثـ دـهـلـوـیـ پـهـ دـیـ هـکـلـهـ دـاـسـیـ لـیـکـیـ بـدـعـتـ شـنـیـعـهـ دـهـ هـنـهـ رـسـمـ کـوـمـ چـیـ پـهـ اـکـثـرـوـبـارـوـدـیـ
هـنـدـکـیـ کـیـپـرـیـ چـیـ هـنـهـ زـیـاتـ چـرـاغـوـنـهـ اوـبـرـقـوـنـهـ لـگـولـ دـیـ اوـهـمـدارـنـگـهـ زـیـاتـ اوـرـونـهـ بـلـوـلـ دـیـ اوـدـهـغـوـیـ
سـرـهـ دـلـهـوـلـعـبـ (ـسـاتـیرـیـ)ـلـپـارـهـ جـمـعـ کـیـدـلـ دـیـ چـوـنـکـیـ دـاـدـاـسـیـ عـمـلـ دـهـ چـیـ نـهـ یـیـ پـهـ مـعـتـبـرـوـکـتـابـوـکـیـ کـوـمـ اـصـلـ
شـتـهـ اوـنـهـ یـیـ پـهـ غـيـرـمـعـتـبـرـوـکـتـابـوـکـیـ اوـنـهـ کـوـمـ ضـعـیـفـ اوـبـیـ مـوـضـوـعـیـ روـایـتـ پـکـنـیـ شـتـهـ اوـعـلـیـ اـبـنـ اـبـرـاهـیـمـ وـیـلـیـ
چـیـ دـیـ اوـرـبـلـیدـوـاـوـرـوـبـسـانـتـیـاـ بـدـعـتـ اوـلـ لـهـ بـرـاـمـکـهـ چـیـ رـاـشـرـوـعـ شـوـهـغـهـ خـلـگـ اـتـشـ پـرـسـتـ وـوـچـیـ کـلـهـ مـسـلـمـانـ
شـوـلـ نـوـدـاـکـارـیـ پـهـ اـسـلـامـ کـیـ دـاـخـلـ کـپـاـوـلـهـ دـیـ نـهـ دـدـوـیـ اـصـلـ غـرـضـ اـتـشـ پـرـسـتـ وـهـ الـخـ مـاـثـبـتـ بـالـسـنـةـ
لـلـعـبـدـالـحـقـ مـحـدـثـ دـهـلـوـیـ اوـمـوـلـاـنـاعـبـدـالـكـرـیـمـ تـرـمـذـیـ لـیـکـیـ چـیـ خـوـکـ دـاـ عـمـلـ کـوـیـ هـنـهـ دـدـیـ حـدـیـثـ
مـصـدـاقـ گـرـخـیـ مـنـ تـشـبـهـ بـقـوـمـ فـهـوـمـنـهـمـ يـعـنـیـ چـاـچـیـ لـهـ چـاـسـرـهـ مـشـاـبـهـتـ اـخـتـیـارـکـرـهـغـهـ بـهـ لـهـ هـغـوـسـرـهـ پـهـ وـرـئـ
دـیـ قـیـامـتـ رـاـپـوـرـتـهـ کـیـپـرـیـ ♦ دـدـیـ حـدـیـثـ لـهـ رـوـیـهـ عـلـمـاـوـوـلـیـکـلـیـ پـتـلـوـنـ نـیـگـنـیـاـیـ اـسـتـعـمـالـلـوـلـ حـرـامـ دـیـ خـکـهـ
چـیـ دـادـکـفـارـوـ لـبـاسـ دـهـ اوـپـهـ انـگـرـیـزـیـ هـمـ بـیـ لـهـ حـاجـتـهـ خـبـرـیـ کـوـلـ صـحـحـ نـدـیـ بـالـاـخـرـهـ پـهـ دـیـ شـپـوـکـیـ اوـرـنـهـ بـلـوـلـ
پـیـرـبـدـعـمـلـ اوـبـدـعـتـ دـهـ بـیـاـخـاـسـکـرـدـاـسـیـ دـهـ بـرـکـتـ پـهـ شـپـوـکـیـ دـاـسـیـ اـعـمـالـ تـرـسـرـهـ کـوـلـ لـالـوـیـهـ گـنـادـهـ کـهـ کـمـ عمرـهـ
غـیـرـمـکـلـفـ زـنـکـانـ دـاـکـارـکـوـیـ پـهـ لـوـیـانـوـپـهـ ضـرـورـیـ دـهـ چـیـ لـهـ دـیـ عـمـلـ نـهـ یـیـ منـعـ کـرـیـ اوـدـیـ نـهـ منـعـ کـوـلـوـپـهـ
صـورـتـ کـیـ بـهـ یـیـ گـنـاهـ دـلـوـیـانـوـپـهـ غـارـهـ وـیـ هـمـدارـنـگـهـ هـرـنـارـوـاـهـ عـمـلـ چـیـ کـمـ عمرـهـ هـلـکـانـ کـوـیـ لـکـهـ دـیـ
سـرـوـزـرـوـگـوـتـیـ پـهـ لـاـسـ کـوـلـ وـغـیرـهـ پـهـ سـرـپـرـسـتـانـوـیـ لـازـمـهـ دـهـ

چـیـ لـهـ دـاـسـیـ اـعـمـلـوـیـ رـابـنـدـکـرـیـ کـنـهـ پـهـ وـرـخـ دـیـ قـیـامـتـ بـهـ دـوـیـ پـرـیـ مـسـئـوـلـ یـیـ خـوـبـدـبـخـتـانـهـ چـیـ
سـرـپـرـسـتـانـ خـپـلـ اوـلـادـوـنـهـ دـیـ اـعـمـالـوـتـهـ بـرـاـبـرـهـ وـیـ لـکـهـ هـرـمـالـدـارـشـخـصـ خـپـلـ اوـلـادـتـهـ دـسـرـوـزـرـوـگـوـتـیـ جـوـرـوـیـ
اوـهـغـهـ تـهـ یـیـ وـرـپـهـ لـاـسـ کـوـیـ حـالـاـنـکـهـ دـسـپـیـنـوـزـرـوـنـهـ مـاـسـوـاءـ نـورـهـ رـقـسـمـ گـوـتـیـ اـسـتـعـمـالـلـوـلـ دـنـارـینـهـ لـپـارـهـ حـرـامـ
دـیـ الـبـتـهـ دـبـخـوـلـلـپـارـهـ دـسـرـوـزـرـوـاـسـتـعـمـالـ روـاـدـهـ

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library